

EGRI *FEHÉR/FEKETE*

a Ciszterci Diákszövetség Egri Osztályának hírei

900 ÉVES A CISZTERCI ÉLET

900 évvel ezelőtt, 1098 márciusában a burgundiai Molesmesből – ma úgy mondanánk egy bencés apátságból – a hagyomány szerint 21 szerzetes elindult Róbert apátjuk vezetésével a francia Chalontól Dijonon át vezető régi római hadiút közelében elterülő elhagyott helyre, Cîteaux-ba, hogy új monostort – értsd: *új típusú monostort* – építsen. A népies szómagyarázat Cisterciumot innen eredezteti *cis tertium lapidem milliarium* – a harmadik mérföldkövet jelző kő bejáratánál.

Mit akartak Cisterciumban, ebben az új monostorban a szerzetesek. *Visszaállítani a Szent Benedek regulájában lefektetett egészséges irányelveket életükben.* Nem arról volt szó, hogy valamilyen bűnök harapóztak volna el az előző monostorban, hanem arról, hogy a regulában előírt jó életritmus, vagyis a jól megszervezett imádságos élet, a testi-lelki munka rendje és a pihenések ugyancsak jó ritmusú elosztása valahogy kibillent eredeti medréből. A történelemben méltán magasztalt Cluny-i reform olyan túl organizált-sághoz és egyensúlyvesztéshez vezetett, hogy elveszni látszott az egyes apátságok sajátos családi jellege. Így pl. a Cluny-i apát fennhatósága alá már 2000 apátság tartozott, s a zsolozsmázás, bármily szent dolog is, szinte a nap 0 órájától a 24. óra végéig tartott, már-már katonai örváltás szerint, naponként több mint 200 zsolttár eléneklésével... És elmaradt a munka.

Ezt az egyensúlyvesztést akarta helyreállítani az *Új Monostor – Cistercium*. Tette ezt olyan sikerrel, hogy egy fél évszázad múlva 399 „új monostora” (Cisterciuma) volt a keresztény Európának.

Róbert apát mindössze egy jó évig volt csak Cîteauxban. Azután Alberik, majd Harding Szent István, aki angol volt. A mai kutatások szerint az ő elgondolása a *Charta Caritatis*, a Ciszterci Rend „alkotmánya”. Ennek legfontosabb mondata: *Una regula, una caritate similibusque vivamus moribus...* egy regula, egy szeretet, hasonló megvalósítási módokon. Ez a szemlélet van ebben a cisterciumi, megújult monasztikus életben.

Nem elhanyagolható az sem, hogy a szentbenedeki szigorú „paterfamilias” (családatya) eszmény mellé

Cistercium már – Alberiknak, még inkább Szent Bernátnak, mint „Mária citerájának” lelki kisugárzása következtében –, a ciszterciek a maguk sajátos Mária-tiszteletével azt is hangsúlyozták, hogy hitelesen krisztusi, apostoli közösség a maga családiasságában nem nélkülözheti a minden élő emberi közösség által igényelt anyamodell. Az atyai tekintély erejének és az anyai szív megértő szeretetének jó ritmusát.

A Ciszterci Rend közel 1400 szentet és boldogot adott az egyháznak 900 éves fennállása alatt, közülük mintegy 300 vértanú. Soraiba tartoznak azok a magyar ciszterciek, akik a török időben adták életüket hitükért és testvéreikért.

Hazánkba az ausztriai Heiligenkreuzból érkeztek először ciszterciek 1142-ben Cikádorba, a mai Bátaszék területére, tehát még Szent Bernát életében. Zircet III. Béla alapította 1182-ben. Szentgotthárdra 1184-ben Trois-Fontaines francia apátságból jöttek ciszterciek. Még ugyanebben az évben Pilsen, 1191-ben Pásztón létesült ciszterci apátság. Ezek az apátságok virultak a török megjelenéséig. A törökök minden ciszterci apátságot kiirtottak. Összesen 18 ciszterci apátságról tudunk Magyarországon, és négy női apátságról.

A török hatalom hanyatlásakor már 1651-ben az osztrák Lilienfeld apátja szerzi meg a zirci apátságot, és ide küldi szervező apátként egyik magyar származású szerzetesét Újfalussy Márton, akit azonban 1678-ban Badacsony határában meggyilkoltak. A mártírvér – mint már az első keresztény századok során is mindenütt az egyházban – itt is meghozta termését, hogyha nem is olyan gyorsan, mint az akkor élők szeretnék volna. – Ezt élték meg a magyar ciszterciek is az elmúlt századok folyamán.

Magyarországon ma 9 teológussal és 3 novíciussal együtt 60 férfi szerzetes és a két női monostorunkban 40 ciszterci nővér végzi Istent dicsőítő és az emberek testi-lelki üdvét szolgáló életét, ahogy már Szent Benedek megfogalmazza: *ut in omnibus glorificetur Deus* – hogy mindenben megdicsőíttessék az Isten! (*Összeállítva dr. Kerekes Károly ny. zirci apátnak a rádióban, 1998 márciusában elhangzott beszédeiből.*)

Kerekes Károly ciszterci atya 80 éves

A zsolttárok könyvében azt olvashatjuk: „Életkorunk mindössze hetven év, jó erőben lehet tán nyolcvan is” (89, 10)

Károly apát úr jó erőben megérte nyolcvanadik évét. 1918. március 17-én született Kistályán. Középkisiskolai tanulmányait az egri és a budai ciszterci gimnáziumban vé-

gezte, ahol megihlette Szent Bernát szelleme, és 1937-ben magára öltötte a ciszterci rend ruháját. Fogadalmi után 1944-ben szentelték pappá. Tanári munkássága itt Egerben kezdődött 1945-ben. A szétszórás éveiben előbb orosz tanár volt, majd 1957-től a kalocsai egyházmegyében teljesített lelképásztori szolgálatot. 1973 és

1983 között pedig teológiai tanár volt Szegeden a Hittudományi Főiskolán. Szegeden indult el 1974-ben a világiak teológiai képzése, amely a Hittudományi Akadémia Levelező Tagozatának munkájában folytatódott. Ebben a fontos feladatban kezdettől fogva, egészen 1990-ig tevékenyen vett részt Károly atya.

A szétszóratásban élő testvérek összetartására – Vendel apát úr koadjutoraként – a Szentszéktől kapott megbízást 1973-ban. Vendel apátúnak 1981-ben bekövetkezett halála után a szentszéki megbízás alapján teljesen Károly atyára hárult a Rend itthoni vezetése. 1987. március 10-én II. János Pál pápa a zirci kongregáció prézesapátjává nevezte ki, de apáttá avatása csak külföldön, az ausztriai Stams apátságban történhetett meg 1987. július 14-én.

Isten megadta Károly apát úrnak azt a kegyelmet, hogy ő szervezhette meg a Rend újraindulását. 1996. március 15-ig tartó apáti szolgálata alatt igen sokat tett azért, hogy Egerben, Budán, Pécsen és Székesfehérváron újra megindulhatott a ciszterci gimnázium, – Baján pedig átmeneti

megoldás jöhetett létre. Isten áldja meg fáradozásaiért! Egerben 1991-ben elindult az első ciszterci osztály, 1993-tól már valamennyi osztály ilyen jellegű volt, így az önkormányzat 1997. július 1-jei határozata értelmében az 1997/98. iskolai évre a Rend átvehette a gimnáziumot.

Károly apát úr jó erőnek és egészségnek örvend ma is, és munkáját fiatalos lendülettel végzi.

Minden vasárnap délután lejön Egerbe; hétfőn és szerdán hittant tanít a gimnáziumban. Csütörtökön Zircre utazik, hogy a szentírásstudományba vezesse be a rendi növendékeket. Pénteken, szombaton és vasárnap Budán a Szent Imre kápolnában és a Villányi úti Szent Imre templomban teljesít lelkipásztori szolgálatot; de nem egyszer más helyen is tart lelkipásztori beszédeket vagy előadásokat; pl. legutóbb (március 20-án) Münchenben a Németországban élő öregdiákoknak

80. születésnapja egri tartózkodása idejére esett. A Diákszövetség Egri Osztálya külön köszöntötte, de ezúttal is köszönetet mondunk neki sok fáradozásáért, és kérjük a Mindenható áldását további életére és munkájára.

Dr. Kovács Endre Gergely OCist

egri segédpüspök,

a Ciszterci Diákszövetség Egri Osztályának elnö-

ke

Hogyan nevezzük egri gimnáziumunkat

„Minek nevezzek?” – költői kérdésként is megfogalmazhatnánk az Egri Ciszterci Gimnázium névváltoztatásáról vagy névmeghagyásáról szóló probléma felvetésünket. A költői kérdés az eszmei tiszta szerelem tárgyára vonatkozik és azt sejteti, hogy igazi neve nem is lehet e világban. Legfeljebb csak szimbolikusan, jelképesen utalhat a láthatatlan világ boldogító szolgáltatására a látható világban. Itt viszont bármely felemelt teremtmény jel, „zásló” lehet egy magasabb rendű „más világgal” való érintkezésre, találkozássra. Mint ahogy az ember istenhitéről istenszerelméről elmélkedve Nazianzi Szent Gergely, a nagy kappadóciai egyházatya „Pantónümosznak”, Mindennevűnek szólítja Istent. A lényeg, hogy hitünk, akaratunk és szolgálatunk egyértelműen afelé az egyetlen Cél felé mutasson és vezessen, amelyet mi keresztények a Krisztusban megismert örök élet értékeinek foglalataként (nem definícióként, hanem csak approximációként, megközelítésként) kezeltünk. Ezáltal a kálánatnyilvánulással „Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium és Szakközépiskolának” nevezett 308 éves egri iskolánkban, krisztusi embert nevelő intézményünkben. Az 1689-es alapító-level szerint neve egyszerűen „Egri Gimnázium”. Amikor 1754. júl. 31-én a Foglár György kanonok által adományozott telken a rendeltetéshez méltóbb új épületben az új intézményt felavatták, a jezsuita Historia Domus szerint „Egri Aethenaeumnak” nevezték. (Idősebb ciszterciek ezért szeretik Egert Magyar Athénként emlegetni.) A kőbe vésett egykorú felirat így jelöli az intézetet: „Gymnasium Societatis Jesu Auspice Deo Omnipotentis Maximo, Formandae Bonis Moribus Litteris Juventuti Positum

Anno 1754”. Magyarul: A Jézus Társasága Gimnáziuma, az ifjúságnak a jóságos és fölséges Isten dicsőségére szolgáló erkölcsökben és tudományokban való nevelésére, alapítva (újjaalapítva) 1754-ben.

A Jezsuita Rend eltörlése után 1776. november 8-án veszik át az iskolát a pásztoi ciszterciek, Beitler Metód atya buzuglkodása révén Neve egyszerűen: Egri Gimnázium. 1853-tól Gymnasium Maius, Főgimnázium. (Megkülönböztetésül a csak alsó osztályokat fenntartó Algimnáziumoktól.) Így is maradt a név, míg Békefi Remig zirci apátúr 1921-ben a Rend e legrégebbi intézetének a Szent Bernát Gimnázium nevet adta. Az 1948-as államosítás a Szent Bernátról, Szent Istvánról és Szent Imréről elnevezett iskoláink nevét megváltoztatta: az egrit Gárdonyi Gézára, a másik kettőt József Attilára. Az iskolák visszaigénylése után a budai gimnázium „kettévált”, az önkormányzati részleg József Attila, a mienk Szent Imre néven működik, a székesfehérvári egyelőre marad József Attila néven, az egri „Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium és Szakközépiskola” néven. Az utóbbi tehát szervezésileg is más, mint a régi: szakközépiskolával bővült.

Egri Gimnáziumunk több mint 300 éves fennállása óta összesen egy negyedszázadig kapcsolódott kifejezetten is Szent Bernát nevéhez. Igen tiszteletre méltó a még élő Szent Bernát Gimnáziumiak kegyeletes ragaszkodása a mézajkú egyháztanítóhoz, Mária citerájához, Szent Bernát Atyánkhoz. Mégis tudomásul kell vennünk mások ugyancsak tiszteletreméltó szívbeli érzékenységét, a napjainkban fájdalmas valóságként megélt társadalmi és iskolarendszeri átalakulást, beleértve Rendünknek enyhén szólva megváltozott lehetőségeit is. Pillanatnyilag mind a

legfőbb isteni parancsot, a szeretetet, mind a legneme-
sebben emberi nagylelkűséget, „kompomisszum-
készséget” szem előtt tartva, az adott helyzetnek és lehe-
tőségnek Isten ajándékaként való elfogadása látszik a
legbiztosabb útnak a jobb, krisztusibb jövő építésére: a

tanítványainkkal, munkatársainkkal és a szülői társada-
lommal való együttműködésre; Hogy szebb legyen a vi-
lág, és boldogabb az ember – itt, magyar földünkön is.

Kerekes Károly

KÖZGYŰLÉSEK a testvérosztályoknál

A **székesfehérvári osztály** 1997. január 9-én tartotta tisztújító közgyűlését. Emlékezetes, hogy az osztály ügyvezető elnöke dr. Hári Ferenc volt gimnáziumi igazgató 1997 nyarán elhunyt, és így új ügyvezető elnök választására került sor. Közgyűlést – melyen 50 tag vett részt – *Acs Kajetán* OCist. a székesfehérvári osztály elnöke vezette. Osztályunkat *dr. Száva József* ügyvezető elnökünk képviselte.

A jelenlevők egyhangúan *Gyóni Andrást* a József Attila Ciszterci Gimnázium igazgatóját választotta meg ügyvezető elnöknek, társelnöknek pedig *Bognár Ákost*

A **budai osztály** 1997. február 28-án tartotta ugyancsak tisztújító közgyűlését, amelynek levezető elnöke *dr. Bánhidya Ferenc*, az MCDSZ korábbi elnöke volt. A társosztályok képviselői mellett részt vett *dr. Zakar Polikárp* OCist. zirci apátúr is, aki tájékoztatta a résztvevőket a Rend helyzetéről. Az egri osztály képviselőjében *dr. Száva József* üdvözölte a közgyűlés résztvevőit. A budai osztály ügyvezető elnökének újból *dr. Seidl Gábort* választották meg.

Dr. Zakar Ferenc Polikárp zirci apátúr tájékoztatója a Rendről *Elhangzott a budai osztály közgyűlésén*

Azzal kezdeném: vegyük tudomásul, hogy nagy a ciszterci család, – ezalatt nemcsak a budai diákokat értem, – hanem rajtuk kívül még sokakat. Hála Istennek még nagyon is jelen van Magyarországon sok más ismerős is. Csak egy kis példát mondok: november közepén elküldtek Kistarcsára – nem a büntető táborba –, hanem a kórházba, egy mágneses rezonancia vizsgálatra. Ott megkérdezték tőlem, hogy ki vagyok? Mindjárt kiderült az egyik főorvos asszonynál, hogy ő már tudja ki vagyok, mert a kislánya a budai gimnáziumba jár és ezt akkor határozta el a lánya, amikor a budai plébánia templomban béráltam. A vizsgáló főorvosnál kiderült, hogy ő annak az úrnak a fiacskája, aki *Károly* apátúrral egy padban ült Egerben, a harmadik főorvos, aki közreműködött, *Kalmár Ödönnek* volt igen jó barátja. Úgyhogy a három főorvosnak ilyen kapcsolatai vannak. Ezt még folytathatnám, de ez nagyon messzire vezetne.

Van egy skolasztikus filozófiai alapigazság, így hangzik: "nihil amatum, nisi quod cognitum", vagyis "Csak azt szerethetjük, amit ismerünk". És a kettő között össze-függés van. Ezért szeretnék bizonyos tényeket elmondani.

Először is a zirci apátságról, a zirciekről, utána az ingatlanaink "visszaszerzéséről", harmadszor valamit még az iskolákról.

Előrebocsátom, hogy a statisztikák nem mindig mondanak egészen igazat, amikor korosztályokat vesznek elő, mert sokszor egy nyolcvan egynéhány éves ember többet tud tenni, mint egy hatvanas éveit taposó. Csak egy példa: *Csizmázia Placid* atya Dallasban 80 éves korában tanult meg héberül, mert hogy éppen akkor volt ideje azzal foglalkozni, és heti 15 órában tanít továbbra is. Nem nagy közösséget, de rendszeresen tanítja az ifjakat, többek között amerikaiakat magyarul, amellet még görögöt és más nyelveket. Néhány évvel ezelőtt, amikor még görögöt adott elő, akkor a helyi televízió három másik egyetemen is közvetítette

az előadásait, hogy akik nem fértek be a terembe, azok is tudják követni az óráit. Nos, ilyen csodálatos embereink is vannak. Igaz, hogy a seniorunk, aki 90 éves, *Horváth Adolf* már nemigen lát, de a két következő emberünk *Naszályi Emil*, a Regina Mundi spirituális, a másik *Sulyok Ignác*, aki zirci perjel és nyugodtan állítom, hogy nagyon jól végzi a munkáját a maga 87 éve ellenére. Most kapott pészmekest, de biztos vagyok, hogy hamarosan a régi vidámsággal fogja folytatni a munkáját. Tehát a statisztikákra nem igen szabad túl sokat adni.

Ma 59-en vagyunk Magyarországon, ebben benn van 2 püspökünk is, de bizony fogyunk. Én eddig 4 rendtársamat temettem el a két év alatt. Amit meg kell jegyezni, mert egy fontos adat, hogy a "legifjabb" idősebb atya, aki még ismerte a régi cisztercieket – *Konrád* atya –, ma 63 éves. Az ifjak közül a legidősebb *Róbert* atya, aki 32 éves. Van tehát egy 31 éves kimaradás. Ez annyit jelent, hogy a következő évek lesznek a legnehezebbek. Azt kell mondanom, hogy szinte minden jelenleg még munkában lévő emberünk pótolhatatlan.

Jelenleg már van 4 fiatal papunk, *Kristóf, Ipoly, Róbert és Sixtus* atyák. Ketten ezek közül már teljes erővel dolgoznak. Van 9 teológusunk, 2 novíciusunk és egy jelöltünk. Azaz 16 fiatal ember áll be soraink közé! Ez a szükségletkehez képest ugyan kevés, de a mai viszonyok közt azt kell mondanom, hogy nem rossz szám. Főleg, ha arra gondolok, hogy mi van más országokban? Az osztrák apátok "millió schillingeket adnának 1-1 novíciusért". Bizony egyik-másik apátságban Ausztriában már 20 éve nincs novícius.

Tehát 43 azon atyák száma, akik elmúltak 60 évesek, ezek közül 11 van 70 év alatt és 32-en pedig 70 év fölött. A legfontosabb és legsürgősebb teendő, hogy imádkozzunk a hivatások segítéséért. A hivatást az Úristen adja, – mi nem tudunk adni – de tudunk segíteni embereknek, hogy ne bi-

zonytalanodjanak el és ne veszítsék el a hitüket és reményüket. Az a generáció, amelyik most érettségizik már olyan szülők gyermeke, akiknek nem volt hittanjuk, akik nagyon nehéz időkben nőttek fel és nagyon messziről jönnek. A mai idők bizonytalanságában ezek az emberek bizony félnék magukat örökre elkötelezni. Ezt látjuk más vonatkozásban is. Az emberek nem mernek házasságot kötni – élettársi viszonyban élnek s nagyon sok a válás. Ez szerzetes vonalon úgy jelentkezik, hogy az ifjú megjelenik, de aztán azt mondja: jaj Istenem, ha belegondolok abba, hogy örökre el kell magam kötelezni, bizony attól félek. – Ezt tudom tehát mondani magáról a zirci apátságról.

Hogyan állunk bizonyos ingatlanainkkal? Ami még hátra van: nem kaptuk még vissza az Ibrahim utcai rendházat, ahol valamikor a budai tanárok laktak. Nem kaptuk vissza a székesfehérvári rendházat, és nem kaptuk vissza a szentgotthárdi apátságot. Ez utóbbi fájó pont, mert a zirci apátság 4 apátság egyesített apátsága volt. Címében is benne van – én magam Szentgotthárdi apát is vagyok, – de kénytelen vagyok bevallani, hogy nem hiszem, hogy bármit is kapjunk Szentgotthárdért. Magát Szentgotthárdot úgy ahogyan van, templomostul, rendházastul nem kérem, mert arra rá kellene költeni kb. 1 milliárd forintot, és ez akkora teher lenne, hogy nem megy. A város önkormányzata szívesen venné, ha a kormánytól kapna 500 milliót. Tehát folyik az ingatlanokról szóló tárgyalás, mert nem szabad azt mondani, hogy "visszaszerzés". A rendszerváltás után azt sose merték világosan kimondani, hogy jogtalanul vettek el valamit. Csak tulajdonátadásról és ilyesmikről van szó...

Az első lépés, ha lehetséges, mindig a megegyezés az önkormányzatokkal. Ez általában úgy történik, hogy ha az ingatlant magát kérjük vissza, akkor az ingatlanban lévő szerv vagy intézmény, kárpótlást kér. Budán a gimnáziummal kapcsolatban az volt a helyzet, hogy azért, mert van az iskolának jogutódja, ez a részleges kárpótlási összeg 400 millió volt, amit a kormány meg is adott. Persze úgy, hogy a határozatban az áll, hogy 100 milliót adnak majd 2000-ben és 300 milliót adnak 2001-ben. Hogy mit fog érni akkor a 100, ill. 300 millió, azt nem tudom, de ez jelzi azt, hogy már 1997 júliusában szétosztották a 2001-re szánt összeget. Ezért nagyon nehéz ezen a vonalon előre haladni. Most úgy látszik – a bennfentesek már tudják –, hogy az Ibrahim utcánál valami történik. Nekem kerek-perec megmondták, hogy "üresen" kérjem vissza. Én annyit mondtam, hogy ez így nem jól hangzik, és másképpen kértem vissza. Úgy látszik ezt az épületet vissza fogjuk kapni kb. 2002-ben, és a Fővárosi önkormányzat ezért bizonyosan kér 900 millió. vagy 1 milliárd forintot a kormányzattól.

Fehérvárott jelenleg múzeum van a rendházban. A ház majdnem üres, azt át tudnák adni, de huzavona van éppen az összeg miatt. Bizonyos fokig ez van Zircen is, ahol csak

egyharmadát kaptuk vissza az épületnek. A tulajdonjogot ugyan megkaptuk egészen, de a kollégium még benn van és az kormányzati támogatásra vár. Ennyit az ingatlanok visszaszerzéséről.

Szeretnék valamit mondani az iskolákról. Kevés az a rendtársam, akik az iskolában közreműködni tudnak. Pl. *Brückner Előd* atyánknak van matematika-fizika szakos tanári képesítése, ezt annak idején használta is 4 évig. Most más teendői vannak: plébános, házfőnök és hittanár stb. – Éppen ezért kevés rendtársam dolgozik a gimnáziumokban, de mindjárt hozzáteszem, hogy, hála Istennek, nagyon jó munkatársaink vannak és Budán egészen speciális a helyzet! Ahogy igazgató úr is mondta: itt azzal a megoldással, hogy a József Attila egyenlőre benn marad, nem kellett átvenniök szöröstül-böröstül mindent, a tanárokat is meg tudták válogatni, ami nagy előny.

Iskoláinkban mindenütt túljelentkezés van. A szülők szeretik iskoláinkat, azért van akkora túljelentkezés, mert azt remélik, hogy nálunk egyrészt jó nevelést kap a gyermek, másrészt jó képzést, és hogy gyermekeik bejutnak az egyetemre. A Művelődési és Közoktatási Minisztérium most jelentetett meg egy statisztikát, ahol beszámolnak arról, hogy honnan kerültek be legtöbben az egyetemekre? A mi budai gimnáziumunk nincs is az első 20 gimnázium között. Az első helyen a Fazekas Mihály gimnázium áll Budapestről, a 7. az Apáczai Csere János Gimnázium, 15. helyen van a pesti piarista gimnázium. Én azt mondom, hogy nem a legelső és egyetlen szempont, hogy a diákok hány %-a kerül be az egyetemre! Fontos szempont, – ismerem ezt Amerikából is nagyon jól –, de számomra sokkal fontosabb, hogy jó nevelést kapjanak itt a gyerekek. És itt a hittantanításnak megvan a maga sajátos szerepe. Erről külön is hosszan lehetne beszélni. Nekem csak az a kérésem: tessék megérteni – és bennünket abban segíteni – hogy egy katolikus gimnáziumban igenis szükség van a hittantanításra és szükség van arra, hogy a gyerekek a hittant komolyan vegyék! Különben amit kérek, az a bizalom és megértés. Vannak itt-ott villongások, – hogy úgy mondjam saját köreinkben is, – meggyőződéses katolikusok között is, de ezeket a problémákat nem szabad eltúlozni. Ne feledjük, hogy a nevelés egy bonyolult dolog, az a környezet hatása a nevelendőre. Én úgy látom, hogy a Diákszövetség faladata az, hogy segítsen bennünket egy atmoszféra kialakításában, segítse környezetünket alakítani, segítsen azt mondani, hogy változnak ugyan az idők, – bizonyos dolgokban a nevelést is ehhez kell alakítani, – de azért mindenki lássa: jó úton haladunk. *Biztatást kérek ahhoz, hogy mind az iskola, mind a Rend jó úton halad.*

Úgy fogalmaztam – nem is olyan régen –, hogy azt kérem: *"segítsenek nekünk hinni"*, mert bizony ismétlem, nem könnyű évek előtt állunk. Ehhez kérem imájukat, jóakarukat és szeretetüket.

Érettségi találkozókat terveznek 1998-ben:

65 éve – 1933-ban – végeztek június 25-án Egerben – szervező: dr. Kállay György (Bp.);

60 éve – 1938-ban – végeztek június 20-án Egerben – szervező: Tar József (Eger);

55 éve – 1943-ban – végeztek június 21-én Egerben – szervező: dr. Száva József (Eger-Bp.);

50 éve – 1948-ban – végeztek június 5-6-án Egerben – szervező: Lukács József és Deli János (Eger);

54 éve – 1944-ben – végzetek június 19-én Egerben – szervezők: dr. Tóth Ferenc (Eger) és Oláh Gyula (Bp.)

52 éve – 1946-ban – végzetek július 17-18-án Egerben – szervező: Szelényi János (Eger)

47 éve – 1951-ben – végzetek június 27-án Egerben – szervező: v. Bartha István (Eger)

Milyen kapcsolatunk lehet nekünk Gárdonyival?

Adott világtörténeti és konkrét társadalmi helyzetünkben Gárdonyi Géza nem is olyan méltatlan „közvetítő” a mi szentbernatós hagyományú keresztény emberi eszmény „formációját”, kiformalását vállaló középiskolai szolgálatunkban.

Gárdonyi egy negyedszázadon át – 1887 és 1922 között – itt élt Egerben, és számos kiváló cisztercinek barátságát élvezte: a filozófus esztéta és szónok *Maczki Valértól* a későbbi zágrábi egyetemi tanár *Greska Kázméron* és a költő irodalmár *Tordai Anyoson* át a kiváló katolikus országos főigazgatóvá lett *Kürti Menyhért* egri igazgatóig és az „aranyzívű embernek” nevezett *Werner Adolf* későbbi zirci apátig... (Tudomásunk szerint ez utóbbi készítette fel Gárdonyit „utolsó útjára”). Közismert néhány vallásos tárgyú költeménye és éneke is, nem számítva A Láthatatlan Ember keresztény eszményt kereső és Az Isten Rabjaiban – mindenek előtt Szent Margitban – meg is találó tiszteletre méltó erőfeszítéseit. És bár a feleségével kapcsolatos csalódásai és lelki megrázkód-

atásai miatt sokat vívódott hitbéli problémákkal is, de talán éppen ezért nem elhanyagolható modellje lehet a megpróbáltatások közepette is a legnemesebb eszmények mai megfogalmazása, megrajzolása és megvalósítása irányában kifejtett bámulatra méltó munkásságával... És ő ezekbe a küzdelmeibe beavatta az általa nagyra becsült egri cisztercieket, sőt segítségüket is igénybe vette a sorsdöntő, sőt az örök sorsát eldöntő órákban is. Ezek jó jelek.

És a mostani „óráinkban”, adott történelmi helyzetünkben nem kis értékű „ajánló levelek” a neve, illetve személye iránti köteles tiszteletünk kifejezésére.

Gárdonyi Gézának emberi, keresztény és magyar értékeléséhez, ha valaki egyáltalán mélyebben is érdeklődik iránta, bizalommal ajánlom századunk egyik legnagyobb magyar irodalmi esztétájának, Sik Sándornak a „Gárdonyi, Ady, Prohászka” című művét olvasásra, végiggondolásra.

Kerekes Károly

Cserkészélet(em) az egri ciszterci gimnáziumban – II. rész

Győri Iván (47) USA-ban élő diáktársunktól kaptuk e kedves visszaemlékezést, amelynek első részét az 1997. karácsonyi számunkban közöltük

A sátorverés és a konyha stb. Elkészülése után másnap megkezdődött az igazi tábori élet. A tényleges parancsnok Bogdán Laci lett., akivel elég sok összetűzésem volt, ami azt jelentette, hogy már mehettem is a Varró-házhoz két kanna vízért. Ez volt a büntetés. Valahogy mindig én húztam a rövidebbet. Tejért lejártunk a fáluba. Mikor soros voltam, nem nagy lelkesedéssel indultam neki az útnak, de a néni ki tett egy két literes edényt az asztalra egy pohár kíséretében kóstolónak. Mire újból bejött már üres volt. Igen furcsán nézett rám. Nekem viszont annyira tetszett, hogy két nap múlva soron kívül jelentkeztem tejhozásra. A néni azzal fogadott, hogy sajnós a lányáéknak kellett a felesleg, így nem tud most megkínálni... Ebbe a táborba Lieszkovszky Gyuszi nem tudott eljönni, így Komoróczy Laci volt az őrsvetetőnk.

A táborban a kiképzés „forgószínpados” volt. A kiképzők maradtak egy helyben és az őrök vonultak egyiktől a másikig. Térképészet, tájékozódás, rengeteg hasznos ismeret. Nagy szorgalommal rajzoltattuk a térképvázlatokat., meg a terepvázlatokat. Igen sok játék, szabadfoglalkozás volt. Nagyon hangulatosak voltak az esti tábortűzek. Pataki Berci magánszámaira mindenki kell, hogy emlékezzék. Sok esti tüzet raktam már, de egy sem volt és lesz számomra olyan, mint a cserkész tábortűz. Jó párszor utaztunk az

erdei kisvasúton, elég félelmetes volt. Érdekessége volt ennek a tábornak, hogy a második naptól kezdve minden repülőzúgásra azonnal rejtőzködni kellett, külön parancs nélkül. Csak táborozás után tudtuk meg, mikor beértünk Egerbe, hogy közben kitört a háború, azért volt rá szükség. Békében mentünk táborozni, háborúban érkeztünk vissza.

A következő évben, '42-ben volt a legszebb tábor. Az ország ciszterci gimnáziumainak csapatai mind együtt táboroztak Szentgotthárdon. Hosszú volt az út Egerből, Székesfehérváron jó nagyot sétáltunk, majd vendégek voltunk a zirci apártúrnál. Zirc nagyon tetszett. A parkban sétáltunk öten, mikor szembejött dr. Tóth ev. János, aki első osztályban a hittant tanította nekünk. Ránk nézett és velem kezdte: te vagy a Győry Iván a harmadik sorban középen, a balszélen ültél. Te meg Gál Jóska bal harmadik sor harmadik pad. Csak bámultunk, mert mindegyikünket pontosan felismert. Utána végigmutogatta a templomot és a rendházat, a világhírű gobelineket (Vajon meg vannak-e még?). A zirci ciszterciek élete félelmetesen szépnek és vonzóknak tűnt.

A mi táborunk volt a legszebb, hála Molnár József cserkészársunknak. (A kapu fényképe 1971-ben, mikor elhagytam Magyarországot, meg volt a cserkészigazolványommal és a két Turul őr füzetemmel együtt) Ugyan ő tanított meg bennünket a forgószínpad kiképzésen: hogyan kell papír nélkül tüzet rakni. Neki ötödik nekifutásra sikerült, nekünk egyszer sem. A táborokat kenyérrel dr. Kalász Elek tanár úr látta el egy lovas szekér segítségével.

Egyszer én is bekerültem a trénebe. A tanár úr nagy hozzáértéssel mutatta meg, hogyan kell a még forró, ropogásra sült héjából úgy törni le darabokat, hogy ne látszódjék. Mire felértünk a táborba, gyomorgörcsök közepette kísérték Szentgyörgyi „Kacsá” (Dénes) tábori kórházába, ami kb. 1 km-re feküdt fenn az erdőben, egyszobás vadászház, gerendákból. Ő persze ki akarta próbálni rajtam az egész gyógyszerkészletét, de én ragaszkodtam, hogy csak egyféléet ettem. Meglepően kevés volt a ciszterci csapatok közös műsora, tevékenysége. Jó párszor mentünk a Rábába fürödni. Igen jó ötlet biztosította, hogy senkinek ne történjen baja: Mindenkinek egy párt kellett választani, akitől a vízben nem szabad volt eltávolodni. (Az enyém Póta Gyuri volt.) A felügyelő cserkésztsízt sípszavára fel kellett emelnünk a kezünket, és akinek nem volt párja, azt azonnal kiharcolta a vízből. A tábori WC egy külön szám volt. Jó mély gödör, ami a második éjszakai esőtől félig töltődött vízzel. A többit nem részletezem. Ez a tábor is egy felejthetetlen emlék.

A legnagyobb élményem viszont az volt, hogy osztályfőnök úr szízsre fogott minket. Osztályfőnöki órákon szorgalmasan gyakoroltuk a testtartást, a hóékét, meg a fordulásokat. Délután pedig nagy lelkesedéssel kapartuk a síléc talpáról a festéket és telítettük a fát olajjal. Igaz a Vöröskereszt, meg a Tövískés lejtője egy kissé csúszósabb volt, mint az osztályunk padlója, de belejöttünk. Amit az osztályfőnök úr nem gyakoroltatott velünk a gimnáziumban, az a dombtetőre való visszakapaszkodás volt. Azt bizony nagyon sokat csináltuk. Nagyon megszerettem a sízést, azóta is járok.

A következő tábor a tiszafüredi volt, ugyanazzal az elfoglaltsággal, tevékenységgel, mint az előzőek. Ebből a legérdekesebb esemény dr. Révész Amadé tanár úr látogatása volt, aki a szörnyű melegben igen megszemélyesedett. Zelei Jóska vállalkozott friss vízzel való ellátásra és amikor a kannából a pohárba töltött, víz helyett egy aranyos kis béka esett ki. Jóska ugyan tagadta, hogy ez szándékos volt... Sajnos ez volt az utolsó táborom is.

Nagyon szerettem volna őrsvetőképző táborba eljutni, de mindig kimaradtam a listáról. Ez a Bervában, mindig a húsvéti szünet alatt zajlott, így a szüneteket majdnem teljes egészében rá kellett áldozni. '43-ban kaptam – otthon, már Virágvasárnap után egy lapot Ágoston tanár úrtól: Ivánom! Jöhetsz őrsvetőképző táborba, milyen felszerelést vigyek stb. (Ezt a lapot is sokáig őriztem.) De már csak az utolsó napra értem volna oda, így újból kimaradtam.

1946 őszen azért mégiscsak őrsvetető lettem és nagy lelkesedéssel dobtam be magam. Hasznosítottam a Pufitól tanultakat. De valahogy nem mentek a dolgok. Így tanév végén osztályfőnök úr meghívott egy „csevegésre”. Ennek az lett a vége – hogyan is szokták mondani a labdarúgó edzők, ha rosszul megy a csapatnak? –, hogy kölcsönös megegyezéssel „szerződést” bontottunk. Nyolcadikos koromban így újból „őrsi tag” lettem.

Ezzel gyakorlatilag véget ért cserkészéletem, hiszen a rákövetkező évben érettségiztem és elkerültem Egerből.

Győri Iván

Egy világi tanárunk emlékére

1937-ben egri iskolánk fiatal világi tanárt szerződtetett. *Dr. Takács Tibornak* hívták, és francia-német szakos volt. Egerben a második tanári évét szolgált; előző évben a kalocsai jezsuita gimnáziumban tanított. Ő volt az első francia tanárom. Két tantárgyat kedveltem nagyon, a francia volt az egyik, később ez lett tanári szaktárgyam (a történelem volt a másik „kedvenc”), érthető, hogy Takács tanár urat szerettem, s később sem felejtettem el. Emberi és tanári stílusa különbözött a többi tanárétól. Eléggé tartózkodó volt, de nem öncélúan tekintélytartó. Szerettem a humorát is. Imponált nyelvismerete; úgy láttam, hogy tud valamennyire angolul és olaszul is, szakszerűen idézte a latint, görögöt, ha ezzel a franciát értelmezhetette. A kamaszos öröm sok óráját, napját köszönhettem annak, hogy a franciatanulás légköre egészen más élmény volt, mint a másik élő idegen nyelven, a németen való rágódás. – Egymás között Monsieur-nek hívtuk, ahogyan ez „jár” a franciatanárnak minden rendes iskolában.

Az év végén különös új „jelenségnek” lehettünk tanúi: az érettségi tablón, a tanári fényképsorban megjelent a zakó, a nyakkendő, a bajusz. A hagyomány szerint csak az érettségiztető tanárok kerültek a tablóra, s ilyen nem volt addig a világi tanárok között. Takács tanár úr azonban németet tanított a maturandus osztályban, az pedig érettségi tárgy volt.

A „Foglárban” (internátus) felügyelő tanárként mellékalást vállalt. Szerződését csak egy évre kötötték, a következő tanévben már nem találkoztunk vele. Nem tudom, hol tanított akkor. A háború végnapjainak szörnyű viharában hazavergődött Szegedre. Ott találkoztam vele a hatvanas évek közepén, amikor én is odakerültem mint az egyetem gyakorló iskoláinak tanára. Akkor már a tanárképző főiskolán működött, németet tanított. Felkerestem a tanszéken, s az újrakismerkedés után meghívott otthonába. Feleségemmel egy igen kellemes estét töltöttem náluk; már régen nős volt. Én a gyakorló általános iskolában franciát tanítottam kilenc éves gyerekeknek; őt – akkor már Tibort – érdekelte ez a nyelvtanítási kísérlet, eljött, meghallgatta egy órát, és utána érdekes és értékes észrevételeket tett (franciául...). Fényképet készítettem, amelyen a három franciatanár-nemzedék látható: ő, én és a tanárjelölt, akinek szakvezetője voltam.

Személyesen még egyszer találkoztam vele, 1969-ben. Mint minden találkozásunk az első franciaóra óta, ez is az öröm emlékezetes alkalma volt. Egyhónapos továbbképzésre mentünk Franciaországba. Egymás mellett ültünk a repülőgépben, két óra hosszat beszélgettünk. A párizsi repülőtérre el kellett válnunk, ő Nice-be utazott tovább, én Montpellier-be.

Szorgalmaztam, hogy hívjuk meg a harminc éves érettségi találkozására. A meghívó elment; Tibor táviratban köszönte

meg és üdvözölt bennünket. Éppen a beszámoló alatt hozta a kézbesítő. Attól kezdve karácsonyi üdvözlőket váltottunk. Váratlanul ért a halálhíre. Hatvanas éveinek közepén távozott el, idő előtt. „C'est la vie...” De máig jelen van ab-

ban a szeretetben, meghatódott vonzalomban, amelyet a francia nyelv, kultúra és nemzet iránt érzek mint ember, mint tanár, mint nyelvész – és mint öregdiák.

Dr. Bán Ervin

LEVELEK – ✉ – LEVELEK – ✉ – LEVELEK

Lapunkhoz az elmúlt egy-két évben már jó pár levelet küldtek diáktárs-olvasóink. Legtöbb esetben örömnöknek adtak kifejezést, hogy iskolánkról, a Rendről, volt tanárainkról, diáktársainkról hírt hallanak. Néhány levélben ezeken túlmenően az iskolánkkal kapcsolatos segíteni akaró javaslatokat is olvashatunk. Némelyik levél többek számára érdekes információt közöl. Célszerűnek látjuk, hogy ezeket a javaslatokat, információkat szélesebb körben ismertté tegyük. Ezért nyitottuk meg ezt a rovatunkat.

Tömösváry Ágoston (1939); Regensburg Németország – 97. 10. 04-i levelében felajánlja segítségét az iskolánknak. Kérdezi többek között – „...A Ciszterci Gimnázium fejlődésének meggyorsítására...mit tudok én segíteni az itteni, külföldi magyarok, az „emigráció” bevonása tekintetében?”

Kerey György (1952); Budapest – Diáktársunk 1997. 11. 27-i írásában javaslatokat dolgozott ki a iskolai tankönyvellátás megvalósítására – a régi, ún. Segítő Egyesület példája nyomán – nemcsak Egerben, hanem célszerű összefogással a többi ciszterci iskolákban is. Másik javaslata a diákkönyvtárra vonatkozott. „Annak idején, mikor már nyilvánvalóvá vált, hogy államosítsák iskolánkat – írja –, az Igazgatónk az Ifjúsági könyvtárból sok könyvet megőrzésre szétosztott közöttünk. Gondolom többen is vannak, akik felhívás után vissza tudnák adni a könyveket. Továbbá a nélkülözhetőnek vélt könyveket, folyóiratokat a diáktársak felajánlhatnánk az ifjúsági könyvtár részére. Ennek érdekében jó lenne, ha a Diákszövetség kapcsolatba lépne az iskolával. Milyen módon lehetne ezt szervezetté tenni?”

Nickl Károly (1949); Mierlo Hollandia 1998. 01. 08-i levelében tájékoztat az Internet-kiadványukról, amelyben többek között a zirci apátságról is „olvashatunk” színes képekkel tarkított ismertetőt. Ezeket évente négyszer teszik a „Világhálóra”. Internet címe: <http://www.iae.nl/users/nickl/index.html>

(Ez a téma talán már nem az öregdiákok területe, de unokáinknak ajánlhatjuk)

hírek...hírek...hírek...

- **KESZTHELYI FERENC JEROMOS OCist**, váci megyéspüspököt, szeretett diáktestvérünket köszöntöttük Vácott március 16-án 70. születésnapján. Diákszövetségünk jókívánásait *dr. Száva József* ügyvezető elnök tolmácsolta. A ciszterci öregdiákok nagy szeretettel és megbecsüléssel gondolnak Jeromos atyára. A Rend képviselőjeként 40 év után Ő volt az első ciszterci az egri gimnáziumunkban és folytatta újból azt a munkát, amelyet 1776 óta végeznek a ciszterci atyák ifjúságunkért. Az öregdiákok számára igen emlékezetesek a tavaszi és őszi találkozások Vácott, ahol mindig meleg közvetlenséggel fogad bennünket, megerősítve együvé tartozásunkat. Nehéz hivatásához, áldozatos munkájához Isten adjon továbbra is elegendő erőt és jó egészséget! *Ad multos annos!*

A GÁRDONYI CISZTERCI GIMNÁZIUM ÉLETÉBŐL

- **AZ 1998/99 TANÉVRE** 175 tanulót vettünk fel – írja kérdésünkre *Lévai Zsolt* igazgató úr– az előzetes felvételi eljárás során a 210 jelentkező közül. Így 5 osztályt iskoláztunk be a törvény által engedélyezett létszámmal. Örvendetes dolog, hogy több mint 70 tanuló felvételi mentességet élvezett, ami azt jelenti, hogy a tanulmányi átlaga a nyelvi tagozatokon kitűnő, a többi tagozatunkon legalább 4,5 volt.

Terveinkben szerepel két V. évfolyam indítása is, ahol a tanulók szoftver-üzemeltetési ill. gyermek- és ifjúságvédelmi ügyintézői, OK 7 szerinti bizonyítványt kapnak.

- **BAJAI TALÁLKOZÓK:** 1997. október 31-én a bajai testvériskola sportnapokat rendezett, amelyen első alkalommal iskolánk tanulói is részt vettek. A nemes és sportszerű versengésen túl egymás megismerése és barátságok kiépítése volt a fő cél. Itt találkozott először az 5 ciszterci iskola igazgatója. A baráti megbeszélésen, és ebéden közös gondjainkról szövegtünk, segítettük egymást a folyamatos pedagógiai feladatok minél eredményesebb megoldásában. Örömmel számolhatok be arról, hogy május 8 és 9-én a mi iskolánk szervez egy természetjáró versenyt a ciszterci iskolák tanulóinak. A végállomás a bélapátfalvi ciszterci templomban, közös misével, orgonahangversennyel és bográcscsal – írta tájékoztatásában *Lévai igazgató úr*.

- **KARÁCSONYI HANGVERSENYT** adott a többéves hagyományoknak megfelelően 1997. december 17-én a zsúfolásig megtelt Szent Bernát templomban a Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium ének- és zenekara *Lévai Zsolt* igazgató és *Kovács László* ének és zenetanár vezényletével. A közismert magyar karácsonyi dalok mellett Mozart: Ave verum, Eszterházy: Dormi Jesu, Händel: Győzelmi kórus, Händel: Xerxes – Szép hársfalomb, Smetana: Csillagom c. művei szerepeltek a műsoron. Szólisták voltak: *Harján Lilla, Kovács Szilvia, Kulcsár Melinda, Majoros Anita, Mezei Ivett, Monostori Tamara, Pál Júlia, Pető Andrea*.

Az egyes énekszámok között *dr. Nagy Andorné* ny. igazgató összeállításában nívós irodalmi műsor hangzott el a Biblia, Ady, Babits, Gárdonyi, Dsida Jenő, József Attila Juhász Gyula Káldi János, dr. Kerekes Károly, Kornis Mihály, Reményik Sándor, Pauler, Utassy József művei alapján négy tételben. (Dr. Száva J.)

- **JUBILEUMI SZAVALÓVERSENY** volt 1998. január 26-án a Budai Szent Imre Gimnáziumban a baji, budai, egri pécsi és a székesfehérvári ciszterci gimnáziumok tanulói részvételével. Az egri Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium tanulói *dr. Nagy Andorné* ny. igazgató, de még aktív magyartanár vezetésével négy diákunk kiemelkedő eredményt ért el: hat díjból hármat nyertek el. (Dr. Száva J.)

- **AMERIKAI CISZTERCI DIÁKOK SZÖVETSÉGE** körlevelének 1997 karácsonyi számából értesülhettünk, hogy tagjaik sorába tartozik *Gerney Béla Albert* diáktársunk, aki Egerben járt az 1923-ban (!) érettségizett osztályba. Szeretettel köszöntjük diáktársunkat, igen örülünk, hogy hírt olvashattunk róla. Szeretnénk vele a kapcsolatot felvenni, s újságunkat számára elküldeni. Jó egészséget kívánunk a 75 éve érettségizett Albert bátyánknak!
- **FERTÁLYMESTER** avatás volt február 7-én az egri bazilikában. A 14 tagú testületbe ismét beválasztott két diáktársunk: *dr. Szerdahelyi Ferenc* ny. főorvos és *Deli János* kanonok-plébános. Gratulálunk és jó munkát kívánunk nekik. Az ünnepélyes avatás után tartották meg a kispósti palotában az ún. „letétyit”, melynek során a régi és az új fertálymesterek az egri boroktól is hangulatossá vált körben meghányták-vetették a város gondját-baját.
- **SZÉCHENYI-DÍJJAL** tüntették ki március 15-én *Kulcsár Kálmán* akadémikust, az MTA Politikai Tudományok Intézete kutatóprofesszorát – 1946-ban érettségizett diáktársunkat – több évtizedes kutatói, kutatásirányítási tevékenységéért, s az utóbbi években megjelent monográfiáiért. Sok szeretettel gratulálunk és további jó munkát kívánunk!
- **PATAKI VIDOR OCIST** tanári és történelmi tevékenységéről, pedagógiai módszereiről, diákjaival való kapcsolatáról *Tibenszky Oszkár* budai öregdiáktársunk állít össze könyvet. Pataki tanár úr az egri gimnáziumban érettségizett 1920-ban és a gimnáziumunknak volt tanára 1925. és 1938. között. Diáktársunk a készíthető könyvhöz a korábban bárhol megjelent írott anyagokat és személyes élményeket, akár kézzel írott formában is kéri. Írásban vagy telefonon (esti órákban) kereshetjük meg. Címe: 1115 Budapest, Ildikó u. 31. Tel.: 204 4192

H A L O T T A I N K

Purszky Géza Bernát OCist 1947-ben érettségizett diáktársunkat nagy részvét mellett temettük el a székesfehérvári ciszterci templom kriptájába február 3-án. Az engesztelő szentmise főcelebránsai Takács Nándor székesfehérvári, Keszthelyi Ferenc OCist, váci megyéspüspökök, Kovács Endre OCist egri segédpüspök, Zakar Polikárp OCist, zirci apát és Kerekes Károly OCist, ny. zirci apát voltak. A koncelebráción részt vett mintegy 50 pap, köztük több ciszterci atya. A Ciszterci diákszövetséget dr. Nemes Zoltán elnök és dr. Száva József főtitkár, az osztálytársakat Kádár Emil Bójthe Tamás és v. Botár Elek képviselte. Az elhunyt fehérvári egyházmegyei szolgálatáról Takács Nándor megyéspüspök, szerzetesi életútjáról pedig Kovács Endre OCist, püspök emlékezett meg.

Dr. Kirchknopf Márton 1926-ban érettségizett diáktársunk 1997. december 13-án, életének 90. évében hunyt el Ózdán. 1908-ban született Kassán, a ciszterci gimnáziumot nagyrészt magán úton végezte. A prágai Karolinum egyetemen szerzett orvosi diplomát. Eperjesen majd Kassán gyógyított. 1945-ben hadifogságból visszatérve Ózdra került és a helyi kórház belgyógyászati osztályát vezette 1972-ig, nyugdíjazásáig. Búcsúzunk Tőle, mint Diákszövetségünk egyik legidősebb tagjától.

Diáktársaink, akiknek halálhíréből értesültünk:

Dr. Csenkey István (1933) – Szeged,
Morvay Sándor (1941) – Budapest,
Dr. Juhász János (1938) – Balassagyarmat

Dr. Veres Barnabás (1933) – Salgótarján
Koronczay Ádám (1942) – Klagenfurt Ausztria
Dr. Kocsis Ferenc (1941) – (Eger)

Requiescant in pace!

Ha közölnivalód lenne, légy szíves írd meg vagy telefonáljál Wolsky Agenor, 3300 Eger, Kertész u.34. tel.:(36) 317 420 ill. Oláh Gyula, 1114 Budapest, Bartók Béla út 25.III.5/A. tel.:(1) 186 2295 – címére.

Az Egri FEHÉR/FEKETE '97.húsvéti számát Oláh Gyula állította össze

EGRI *FEHÉR/FEKETE*

a Ciszterci Diákszövetség Egri Osztályának hírei

Nagy jubileumok, szomorú emlékek *Emlékezés az 50 éve történt államosításra*

Napjainkban nemzetünk büszkén emlékezik az 1848-as forradalom és szabadságharc dicső és megszenvedett napjaira. No és medítálgatunk azon, hogy az elmúlt 150 év alatt hányszor lettünk hűtlenek a 48-as eszmékhez, hányszor fojtották belénk a különböző diktatúrák a tiszta eszmék, a demokrácia és a magyar nemzeti lét melletti hűségnyilvánítást.

1948-ban a Ciszterci Rend Szent Bernát gimnáziuma (és általános iskolája) lelkesen vett részt a városi centenáriumi ünnepségeken, lampionos felvonulásokon, sportünnepélyen, koszorúzásokon, a diákönkormányzat színelőadásokat rendezett, az önképzőkör ünnepi műsort adott.

Az ünnepi hangulatot sötéten árnyékolta be a következő napok döbbenete: *1948-ban elhatározatott a felekezeti oktatási intézmények, évszázados Alma Materek államosítása*, átszervezése, valójában felszámolása. Hiába volt minden tiltakozás, tüntetés, a nép akaratát semmibe véve, a kommunista kormányzati befolyás érvényesítette romboló szándékát. Így lett fekete nap egy igazi ISKOLA történetében a nagy, főszékesegyházi Te Deum és évszázó 1948. június 15-én.

Mert június 14–15-én a 6500/1948 Korm. sz. rendelet értelmében a gimnázium és általános iskola leltározása megtörtént és Eger m. város polgármesterének 9605/1948 sz. határozata alapján a városi közigazgatási bizottság, Vörös Lajos tanácsos vezetésével zár alá vette az államosítási törvényt (1948:XXXIII. tc.) szerint – a Ciszterci Rend egri Szent Bernát Gimnáziumát 1948. június 22-én következett a számba vételező eljárás, amelyet dr. Habis György mb. igazgatóval (az újonnan szervezett állami gimnázium élére ideiglenesen megbízott vezető) és Ócsvár Géza tanárral végezték el. 1948. június 30-án a 4282-1/47-48 sz. főigazgatói

rendelet szerint átvették dr. Hegyi Kapisztrán perjeltől a gimnázium épületét, berendezését és felszerelését. 1948. július 28-án a IV. sz. miniszteri bizottság, dr. Takács Gyuláné, az V. Főosztály kiküldöttje vezetésével, megosztotta az államosított intézet és a Ciszterci Rend vagyonát. Ám még ez sem volt elég!

A VKM 163339/1949. V. ü. o. sz. rendeletével dr. Horváth Miklóst, Heves megye tanfelügyelőjét megbízta a Ciszterci Rend birtokában maradt, iskolai célokat szolgáló északi épületszárny, a volt Ciszterci Diákothon megmaradt ingóságainak, az épületben elhelyezett és a tanárok továbbképzését szolgáló könyvtár és egyéb felszerelések államosításával, valamint az épület újabb megosztásával. Most már az új megbízott igazgató (Habis tanár úr nem volt megbízható!), Csanád Vilmos vette át a további államosított vagyont 1949. március 18-án. Valójában megtörtént a teljes kismemmis és ellehetetlenülés.

Nekünk, egykori diákoknak, akik előtt akkor ezek a vázlatosan sorolt események lezajlottak, ma is emlékezetesek a szünidőre időzített, de el nem titkolható napok, amikor tanáraink és szüleink komor arccal próbáltak megnyugtatni bennünket szeretett iskolánk és közösségünk, még előttünk is bizonytalan jövőjéről.

Ünnepeljük tehát ez évben is, egykori és új ciszterci diákok, a szabadságharc 150 éves évfordulóját, de *emlékeznünk kell az 50 évvel ezelőtti, barbár iskolafelszámoló intézkedésekre* és reménnyel, hittel bizakodva kell gondolnunk az újrakezdő, a megújuló egri ciszterci gimnáziumra.

(Dr. Renn Oszkár)

Az 1948/49-ben az egri konvent tagjai voltak

a Ciszterci Rend Zirci Kongregációjának NÉVTÁRA alapján

Dr. Hegyi Kapisztrán perjel, provizor

Richter Mátyás alperjel, gyóntató

Rácssy Paulin gyóntató

Dr. Révész Amadé károlyvárosi kisegítő-lelkész

Varga Bennó gyóntató

Károly Asztrik lajosvárosi kisegítő-lelkész

Baghy Osvát hitszónok

Dr. Mészáros Ervin hitszónok, gyóntató, óa. hitoktató

Kádár Antal andornaktályai kisegítő lelkész

Dr. Kalász Elek hitoktató

Vajk Atanáz maklári kisegítő-lelkész, hitoktató

Dr. Debreceni Sixtus plébános, templom- és házgondnok

Hervay Levente hitoktató

Maróti Jenő andornaktályai ideigl. plébánosh.

Dr. Hölvényi Olaf kisegítő lelkész a Jézus Szíve plébánián

Gárdonyi tanárai a ciszterci iskoláról

Hogyan vélekednek az iskola nevelői az új helyzetről?

Egy éve már, hogy az 1992 óta folyó megbeszélések és tárgyalások után Eger város közgyűlése elfogadta a Ciszterci Renddel kötendő megállapodást az iskolánk visszaadásáról. Az 1997/98. tanévet a diákok már a *Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnáziumban* kezdhették. Egy év rövid idő a már 309. évében levő iskola életében. A diákok gyorsabban tudomásul veszik az új helyzetet, nem nagyon töprengenek el rajta. De a tanárok hogyan élik meg ezt a változást? – Megkértük *Lévai Zsolt* igazgató urat, hogy a tanári kar néhány tagjától kérjen számunkra feleletet e kérdéseinkre. Az iskola három pedagógusától kaptunk választ.

Dr. Pisákné Balogh Éva ig.h. – Az egri Gárdonyi Géza Gimnázium és Szakközépiskolában évtizedek óta magas színvonalú, gyermekközpontú nevelés folyt. A fenntartó változás nem okozott törést az iskola életében, hiszen ezt a munkát tovább lehetett folytatni. Számomra, mint az iskolában tanító pedagógus számára megtiszteltetés egyházi fenntartású intézményben dolgozni, hiszen a fenntar-

tó által elvárt egyetemes keresztény értékek az oktatásban és a nevelésben is következetesebben és határozottabban képviselhetők. A mai eldurvult világunkban igen fontosnak tartom, hogy legyenek olyan iskolák, amelyek a keresztény szellemben szeretetre, emberségre és istenhitre nevelnek.

Juhász Irma tanár: – Harminchárom éve vagyok a Gárdonyi Géza Gimnázium és Szakközépiskola tantestületének tagja. Fiatal tanárként nagy megtiszteltetésnek éreztem, hogy egy országosan jegyzett iskolába kerültem, ahonnan a tanárok munkájának eredményeként sok tantárgyi versenyen minden tantárgyból az elsők között szerepeltek növendékeink. A felsőfokú oktatási intézményekben is kiemelkedő volt a felvételi arányuk.

A Gárdonyi Géza Gimnázium és Szakközépiskola akarva-akaratlanul is méltó utódja volt az államosítás előtti nagy múltú, rangos ciszterci gimnáziumnak. Így

amikor 1989 után felmerült az iskola visszatérése a Rendhez, tulajdonképpen a folytonosság jutott érvényesülésre. Zökkenőmentes volt az átvétel, hiszen lehetőség nyílt arra, hogy a tantestület tagjai szabadon döntsenek arról, hogy maradnak-e vagy más iskolát választanak. Szellemében iskolánk igazodik az ökumenikus egyházi törekvésekhez, mely vonatkozik a tanárookra és a diákokra egyaránt. A rendi vezetés bölcs belátása következtében a folytonosságot biztosítja a Gárdonyi Géza név megtartása is.

Ivánfalvi Gábor tanár: – Apám református volt, anyám katolikus, így mindkét szertartás elemeit alaposan megismerhettem. Keddi és csütörtöki napokon hét éven át jártam hittanra, ami a 60-as években bizonyos fokú megbélyegzettséget is jelentett, hisz bátyám gimnáziumi jelentkezési lapjára lábjegyzetként került, hogy „anya mélyen vallásos”, engem pedig tízéves koromban 2-3 lebeszélési próbálkozás után negyedszerre írtak be hittanra járási kötelemként. Szóval mondhatom, hogy pont a Gárdonyiban dolgoztam akkor, amikor szóba jöhetett egy egri egyházi középiskola indítása.

Az ezzel kapcsolatos latolgatásokat ki lehetett volna kerülni, ha valaki akkor világosan megfogalmazza, hogy mivel az egyházmegye egyik legnagyobb városa Eger, így törvényszerű, hogy ha a tervbe vett városok közül mind-egyikben nem is, de itt bizonyosan újra indul az egyházi középiskolai oktatás. Végül is az ötéves, folyamatos átadás tökéletes módszernek bizonyult még akkor is, ha közben ott kísértett Dabas-Sári szelleme, és az előbbi gondolat kimondatlan maradt.

Az átadás évében egy pillanatra átvillant rajtam, hogy reformátusként katolikus iskolában dolgozom és hogy mások számára ez vajon mit jelenthet?

Az iskolánkban 35 református gyerek is tanul, akiknek a hittanoktatása összehangoló munkát igényel.

A vallás számos eleme között – egyetemessége mellett – kétségtelenül jelen van annak közösség-összetartó, közösség- és nemzetmegtartó szerepe. Ez is Isten akarata, és egy pedagógusnak Isten ezen akaratát is szolgálni kell. Egy tanárnak, egy embernek szükre szabott idő áll rendelkezésére, hogy tegyen, higgyen és hihessen, és talán ezért néha türelmetlen is, de terve túlmutat önmaga életén, részeként egy nagyobb, nyugodtabb tervnek. Erre kapott most a mi iskolánk lehetőséget, vele az egyén is. Nem hiszem, hogy az itteni pedagógusok közül valaki is azt akarná, hogy ez az iskola legyen a legjobb, a legkülönb, csak azt akarjuk, hogy más legyen, és hogy ez a „más” még eredményez valami többletet. Ebben hiszek.

Felhívás!

Sok diáktársunk nem fizetett még 1998-ban tagdíjat. Kérjük azokat, akik csak feledékenységéből nem tették, fizessék be a Diákszövetségünknek szánt összeget. A jövőben is szeretnénk támogatni a Rendet, az újra visszakapott iskolánkat, valamint mindenkinek eljuttatni újságunkat.

Iskolánk múltjából

Hogyan kerültek a ciszterciek Egerbe?

A franciaországi Cîteaux-ban, azaz Cisterciumban született és az idén 900 éves ciszterci élet már 1142-ben átplántálódott magyar földre Cikádorba a mai Bátaszék helyén. A későbbi századok számára legjelentősebb Zirci Apátságot 1182-ben alapították. Rendünk „monasztikus rend”, tagjai eredetileg csak monostorokban és azok közvetlen környékén fejtették ki Istent dicsőítő és embert nemesítő, azaz kultuszt és kultúrát teremtő tevékenységüket. Az Isten népének lelkipásztori szolgálatát az egyes egyházmegyék „világi” papsága látta el a püspökök irányításával. Így volt ez Egerben, illetve az egri egyházmegye területén is az egész középkorban és újkor legelején is.

1596-ban Eger török fennhatóság alá került. Csak majdnem száz év múlva, a török hódoltság megszűnésével Széchenyi György esztergomi érsek az egri egyházmegye iránti hálából (ti. az egyházmegye területén, Gyöngyösön nevelkedett) 1689-ben Egerben jezsuita kollégiumot és gimnáziumot alapít, felajánlva ennek fenntartására – és ezt most szeretnénk hangsúlyozni – a szepességi šavniki ciszterci apátságnak általa kiváltott javadalmait. Így kerültek a ciszterciek először kapcsolatba Egerrel, pontosabban az egri gimnáziummal. A személyi kapcsolatok konkrét megvalósulására csak majdnem egy évszázaddal később kerülhetett sor, a Jezsuita Rend 1773-as feloszlatása után, amikor a nagynevű (liceum-építő és egyetemet tervező) Eszterházy Károly rövid és sikertelen helybeli megoldási kísérletei után a Helytartó Tanács hozzájárulásával 1776. november 8-án a morvaországi wellehrádi fogadalmas *Beitler Metód* pásztoi ciszterci házfőnök veszi át az egri kollégiumot és gimnáziumot. A Helytartó Tanácstól a hivatalos átadásra kirendelt Vörös Antal, budai tankerületi főigazgató a helyi viszonyokat jellemezve azt írja: „Az iskola belsejét igen nyomorúságos, düledező állapotban találtam. Emiatt általános itt a panasz. Még itt tartózkodásom alatt is éjjel-nappal dolgoztak a helyreállításon”. (Békefi Remig: A Pásztoi Apátság levéltára CXLIII. sz.) Ilyen körülmények között vette át az egri kollégiumot és gimnáziumot az akkori pásztoi ciszterciek nevében a már említett *Beitler Metód* házfőnök.

De közelebbről ki is ez a ciszterci szerzetes?

Beitler Metód 1736. március 10-én született Csehországban. Tehetséges és alkotni vágyó szerzetesként kerül Wellehrádból Pásztorra, a jelek szerint 1764-ben. Ideérkezése után azonnal elkezdte az intenzív magyar nyelvtanulást. Zuri Fülöp wellehrádi apát, aki egyben a pilisi és a pásztoi apátságoknak is apátja, 1776-ban nevezi ki a pásztoi rendház előljárójává. Ekkor nyílik előtte a

nagy lehetőség: a Jezsuita Rend eltörlésével az egri kollégium és gimnázium ellátásának vállalása.

Jó 12 évnyi magyarországi tartózkodás után *Metód* atya úgy érzi, hogy már eléggé jól ismeri az itteni viszonyokat, az itt felmerülő szükségleteket és lehetőségeket. Ezért nagyon magabiztosan és szuverén módon tárgyal a magyar hatóságokkal. A wellehrádi apát ezért többször is kifejezi nemtetszését, sőt kifejezett rosszallását. Le akarja váltani a pásztoi (és most már egyben egri) házfőnöki tisztségről. Ezzel szemben a Helytartó Tanács és egyéb magyar hatóságok *Beitler* mellé állnak, *Eszterházy Károly* egri püspök is ismételtlen megtagadja *Zuri Fülöp* apát bizonyos kéréseit, és nem akar személyes állást foglalni a wellehrádi apát és a Helytartó Tanács közt *Beitler Metód* személye és működése körül folyó egyre élesebb hangú vitában. *Zuri Fülöp* kérésére, hogy tudniillik „Hogyan éltek a ciszterciek Egerbe *Beitler Metód* előljárósága idején”, *Eszterházy* püspök csupán *Walter Pálnak*, az egykori egri jezsuita rektornak a jelentését küldi válaszul, amely jelentés nem éppen kedvező a „túlbugzó” *Beitlerre*. *Zuri Fülöp* *Metód* atyát leváltja és hazahívja Wellehrádba novíciusmesternek. A sértett *Mária Terézia*-hoz fordul orvoslásért, aki *Beitlert* Prágába rendeli katonai kórház-lelkésznek.

Beitler Metód további életútjáról nagyon keveset tudunk. Legfeljebb annyit, hogy a wellehrádi apátság eltörléséig, 1784. szeptember 27-ig *Leopoldstad*tban volt tábori lelkész, később a nagyszombati káptalan vendégszeretetét élvezte. Utolsó híradás, amit vele kapcsolatban – legalább is mi – tudhatunk, egy 1802. május 21-én kelt levele, amelyben (*Marschalkó Konstantin* szerint) „mint öreg ember, nem akar terhére lenni a Rendnek”. – A wellehrádi apátnak igaza lehetett abban, hogy *Beitler Metód* nem volt kiváló gazdasági szakember. Az is lehet, hogy sokaknak szemet szúrt a Helytartó Tanáccsal sőt *Mária Terézia* környezetével is kiépített jó kapcsolata. (Ne feledjük, hogy *Metód* atya Egerbe érkezésekor még csak 50 év telt el azóta, hogy a köztisztviselőben álló *Rákóczi-barát Telekessy* püspököt *Rákóczi* bukása után megfosztották püspöki méltóságától és *Szarvaskő* várába internálták!) Két dolgot azonban mindenképpen megállapíthatunk. Egyik az, hogy ez a német ősoktól származó és csehországi születésű morva-wellehrádi ciszterci szerzetes nagyon szerette a magyar nyelvet és a magyar népet; ezt soha senki kétségbe nem vonta. A másik az, hogy ez az ember minden testi-lelki erejét latba vetette azért, hogy – az erdélyi bibliai magyar költő szavaival élve – hirdesse: „Ne hagyjátok a templomot s az iskolát!”

(*Kerekes Károly*)

Rédey tanár úr 85 éves

Szeretettel köszöntjük Rédey Rezső tanár urat 85. születésnapján. Az 1942 után végzett jó pár évfolyam számára egyedül Ő képviseli már tanárainkat. Tanítványai közül ma is sokan keresik fel. Mindnyájunkat megkap imponáló szellemi frissessége, szerető ragaszkodása ciszterci diákjaihoz. Isten sokáig éltesse! Kérjük a Mindenható áldását további életére.

Rédey Rezső 1913. május 18-án született Pozsonyban. Itt töltötte gyermek- és ifjúkorát. Érettségi után a prágai Károly Egyetemre iratkozott be, ahol kiváló eredménnyel középiskolai tanári oklevelet szerzett földrajzból és testnevelésből. A prágai évek – saját bevallása szerint – sok kedves és izgalmas emléket halmoztak fel benne, amelyekről mind a tanári szobában mind pedig társaságban mindig áradozva mesélt. Az utóbbiban a „Sancta Lucia”-t is elmondta munkásságát a szentesi gimnáziumban kezdte meg 1939-ben. 1941 őszén a Vallás- és Közoktatástügyi Miniszter helyettes tanárrá, majd 182.879/1941.IX.2. sz. a. 1942. ja. 1. hatállyal a ciszterci Rend egri Szent Bernát Gimnáziumába testnevelési rendes tanárrá nevezte ki.

Nevelési elveit, amelyeknek kellő érvényesülése megszabhatja a testnevelés helyét és szerepét a gimnáziumban, a szeptemberi tanérvnyitói értekezleten ismertette.

„A testi nevelés jelentősége – olvassuk az értekezlet jegyzőkönyvében – alapvető a teljes értékű ember kialakulásában, de nem tekinthető öncélú tevékenységnek a nevelésben. A cél csak a teljes ember, a szellemi és testi képességeinek nyugodt harmóniájához eljutott ember lehet. Ez a teljes értékű ember tudja csak eredményesen szolgálni a keresztény-nemzeti világnézet alapvető igényeit: a kegyelmi életet, a nemzeti közösség szolgálatát, a nemzeti öntudatot, a honvéd-eszményt, a szellemi és erkölcsi vezetésre termett ember életformáját. Ezek az igények tiszteletreméltó helyet és szerepet biztosítanak a testgyakorlásnak és sportnak a nevelésben, de rávilágítanak arra is, hogy a testből kiindulva az erkölcsi erőhöz, a jellem szilárdságához kell elvezetnie, s tulajdonképpen a testgyakorlás egyik eszköz a magasabb célok elérésére. Így nyilvánvalóvá kell lennie, hogy 1./ a helyes testnevelés elsősorban a közösség szolgálatára való ránevelés. Ugyanis a közösségi élet, a családi, társadalmi, nemzeti élet alapjait rakja le a gyermeki lélekben. A testnevelés ezenkívül 2./ a velünk született mozgás-, játzó- és küzdő- ösztönöknek és készségeknek a megfelelő fejlesztésével, erősítésével és helyes alkalmazásával a testi erőfeszítés, a harcoss erőfeszítés megkedveléséhez és a győzelemhez szükséges fölényérzet megszerzéséhez vezet, s így nemcsak a szabadidő egészséges felhasználására tanít meg, hanem megerősíti a későbbi katonában szükséges harcra-készséget is. Végül 3./ felelősségteljes és önálló cselekvések által a testgyakorlás és a sportok sok ága elősegíti a lelkekben szunnyadó vezető-képesség érvényesülését s így hozzájárulhat a vezetői tulajdonságok kifejlődéséhez. Mindezek a sajátosságok – folytatta – nagyon értékessé tehetik a legfőbb cél, az egész-ember nevelése szempontjából, ha nem igényel magának az őt megilletőnél nagyobb jelentőséget és beleilleszkedik követeléseivel az értékek rendjébe.”

A testnevelési órákat az iskola tornacsarnokában, amely ebben az időben Egerben a legtagasabb és legjobban felszerelt volt, tartotta.

A sportok különféle ágait a Sportkör szakosztályaiban – torna, atlétika, úszó, kosárlabda, sí, korcsolya, céllövő, vívó, labdarúgó – gyakorolták a tagok, akik évenként és korosztályonkénti (4 korosztály) bontásban háziversenyeken mérték össze felkészültségüket mind egyéniben mind pedig csapatban. A jó eredményt elérték közül kerültek ki az iskola válogatottjai, akik helybeli, tankerületi és országos versenyeken is többszörrel sikerrel szerepeltek.

A továbbiakban emlékezünk azokra a versenyekre, amelyek jelezték Rédey tanár úr jó szakmai felkészültségét és szaktekintélyét. 1942 februárjában az iskola Sportköre rendezte meg a miskolci tankerület tornász csapatbajnokságát, amelyen tornászaink második helyen végeztek. 1942 márciusában a KISOK által Budapesten megrendezett országos tornászbajnokságon pedig válogatottunk a húszas mezőny első felében nyert előkelő helyezést. A csapat tagjai: Ady Géza, Fülöpp Miklós VIII., Endrényi Elemér, Kurczveil György, Pomozi Árpád VII. Oláh László V. osztályos tanulók. A tanár úr nevéhez fűződik a komoly kosárlabdajáték beindulása Egerben is. Játékosaink Oláh Elemér, Márkus József, Detky László, Wolszky Agenor, Pál Dezső VIII., Oltai József VII., Keresztes Attila VI. osztályosok az 1943/44. tanévben miskolci tankerület bajnokai lettek. Ugyancsak a tankerületi tör- és kardvívó csapatbajnokságon mind a törözőink (Wolszky Agenor, Pál Dezső, Sávoly Titusz VIII., Keresztes Attila (későbbi olimpiai csapattag) VI.), mind pedig a kardozóink (Wolszky Agenor, Pál Dezső, Sávoly Titusz VIII., Keresztes Attila VI.) a második helyet szerezték meg. Kard egyéniben 29 induló közül Wolszky Agenor a dobogó harmadik fokára állhatott fel.

A háború utáni két tanévben sportolóink csak a helybeli megmérettetéseken vetélkedhettek. Az első jó eredményt a labdarúgóink hozták, akik 1947 tavaszán Eger város ifjúsági bajnokai lettek. „A verhetetlen tizenegy” általában a következő felállásban szerepelt. Halász Pál VI., Tóth Lajos VIII., Zsuponyó Gyula VII., Bordás Béla VIII., Töröcsik István VI., Kis j. Ferenc VIII., Bódvai Vince VIII., Tuhrinszky Ferenc VII., Boros László VI., Zsélyi György VII. Játsoztak még: Nánágy Endre VII., Haffner Ferenc VI., Besznyák István V., Marczis Demeter IV. osztályosok is.

Az 1947/48 évben az újjászervezett tornászcsapat és a fiatal kardvívók tűntek ki társaik közül. A budapesti országos centenáriumi II. oszt. tornászbajnokságon csapatban versenyzőink (Gyulai György VII., Besznyák István, Hajnád Endre, Hajnád Tibor, Temesvári István VI. osztályosok) másodikok lettek. A Ciszterci Gimnáziumok Pécsi Centenáriumi Diákolimpiáján csapatban a tornászok első, a kardvívók pedig a második helyet biztosították maguknak. Kard egyéniben Kovalkovits István IV. osztályos nyakába ezüst érem került.

Ezek voltak Rédey tanár úr utolsó versenyei ciszterci diákokkal. Kívánjuk, hogy emlékét még sokáig őrizze magában!

Az iskola állami irányítás alá került. Tanár úr 1957-ig Egerben dolgozott, majd Budapesten testnevelési szakfelügyelő feladatokat látott el nyugdíjazásáig.

84 éves korában a ciszterci gimnáziummal kapcsolatban így vallott: „Büszke vagyok, hogy ebben az iskolában dolgozhattam jó tárgyi feltételek mellett, kulturált körülmények között, rendezettségben, fegyelmezettségben. Úgy érzem, mintha a ciszterciek egri gimnáziumában már működésének kezdete – 1776 – óta tanítottam volna.”

(Dr. Mikó Sándor)

Diákszövetségünk a két világháború között.

Tulajdonképpen megtévesztő a cím, mivel diákszövetségünk karitatív tevékenységéről és ezen belül elsősorban az egyetemi és főiskolai tanulmányokat folytatók – a két világháború közötti támogatásáról szeretnék néhány gondolatot közreadni., hogy ne merüljön feledésbe az, ami megtörtént.

A támogatás egyik módja: hozzájárulás az egyetemi és főiskolai kiadásokhoz (tandíjak, vizsgadíjak, menzadíjak stb.) ún. „becsületkölcsön” formájában, amit a támogatott kereső korában anyagi helyzetétől függően fizetett vissza. Ez egyéni kötelezettség, aminek teljesítéséről nincs közvetlen tudomásom, de alapos okkal feltételezem ennek megtörténtét.

A támogatás másik része szervezett formában történt oly módon, hogy a diákszövetség egri osztálya évenként bizonyos számú kollégiumi férőhely és reggeli költségeinek fedezését vállalta és döntött arról, hogy e támogatásában kiket részesítsen. Ugyanígy tettek a bajai, budai pécsi és székesfehérvári osztályok, de még különböző városok is.

Magam 1938/39– 1943/44 egyetemi és főiskolai évekről tudok közvetlen élmény alapján beszámolni.

Tehát a Ciszterci Diákszövetségnek a volt budapesti Mária Terézia laktanya Üllői u. 51. sz. alatti szárnyában kialakított Horthy Miklós Kollégiumban fenntartottak három szobás – emlékezetem szerint 25 fős – ciszterci szállást. A szobák nem egyformák voltak, a legkisebben általában a szigorlatra készülöket helyezte el a kollégium igazgatósága. A „ciszterci szobákban” a budapesti egyetemek, főiskolák szinte minden fakultása képviselve volt. Ennek következtében – a szobatársak egymásnak elmondva tanulmányi problémáikat – megvalósult a manapság annyit emlegetett „interdiszciplináris” ismeretszerzés nem lebecsülhető foka. (Kb. mindenki tudta, meddig terjed a saját ismerete és mikor kell igénybe venni a másik szaktudását.) Az évenkénti cserélődéseket figyelembe véve volt vegyész-mérnök-, gépészmérnök-, jogász-, orvostan-, állatorvostan-, bölcsész- (humán és természettudományi szakos), karnagyképző- és kürtszakos-hallgató szobatársam. Mindenki a másik szakmájából akaratlanul is tanult valamit, megbecsülte a másik tudását. A különböző ciszterci gimnáziumok egyforma színvonalon érettségiztek, de az érettségizők és a tanáraik egyénisége mégis megmutatkozott a felkészülésben. Így pl. a sok latin szakos bölcsész mellett egy leendő mezőgazdász emlékezett az „ablativus absolutus mancus”-ra.

Őt magát kis mankusznak, a bátyját – aki külső segítség nélkül megtanulva a francia nyelvet, Párizsban töltötte a szünideit – nagy mankusznak hívtuk.

Érzésem szerint a nevelés nem fejeződött be a középiskolai érettségivel, a felsőoktatású kollégiumokban tovább folytatódott, természetesen más módon. A felhasznált eszközök közül kiemelésre kívánkozik különösen kettő:

A felügyelő nevelő a kollégium egészére kiterjedően ellenőrizte a kollégiumi rend betartását (pl. az este 10 óra utáni kimaradáshoz engedélyt adott) amit mi minden felnőtt önértetünk ellenére természetesen találtuk. (A gimnáziumokban már hozzászoktunk a szünidőre kiterjedő fegyelmi szabályzathoz.) Abban az időben B. J. volt a felügyelő tanár – ma akadémikus és környezetvédelem egyik tévés személyisége. Ez természetesen nem csak a ciszterci diákszövetséghez kapcsolódott

A diákszövetségnek volt ifjúsági csoportja, amelyhez az érettségit tett, de még nem önálló keresettel rendelkező öregdiákok tartoztak. Mint egyetemista diák, magam is tagja voltam ennek a csoportnak. Ma is szükség volna ilyen csoport megszervezéséről gondolkodni, már érettségiznek az újból megindult ciszterci gimnáziumban a fiúk és lányok.

A következőkben azokról a kollégiumi ciszterci szobákban történekről írok, amelyek esetleg elősegítenék a különböző ciszterci gimnáziumokból egykor a kollégiumban lakók egymásra találását.

Már említettem a nagy és a kis „mankusz” történetét. Egy – ha jól emlékszem IX. féléves zeneművészeti kürtszakos hallgató már eljárt a Hubay (?) villában tartott hangversenyekre zenészként és Kodály Hány János szvitjében a hiba nélkül előadott kürtszóló esetében külön honoráriumot kapott

Kedvezményesen vehettünk részt az operaszakos hallgatók jelmezes főpróbáján. A szegedi operaház későbbi tagja a bariton Katona Lajos (sajnos már meghalt) látogatóként többször is énekelt a ciszterci szobában egy pécsi állatorvostan hallgató kitűnő fuvola kísérete mellett alkalmi kamara muzsikálásként, vagy szólót énekelt egy győri karnagyképzős. A háború miatt gyakran jártak „kardosan”, egyenruhában szigorlatozni. A középső „ciszter-szobában” H.J. jogász, II. osztályú futballista lakott.

Összegezésként megállapítható, hogy a két világháború között az ország és benne a kis ciszterci kollégium a fenntartó Diákszövetségekkel együtt úgy élt, ahogyan

egy veszített első világháború után a gazdasági élet és a még megmaradó íratlan erkölcsi szabályok lehetővé tettek. Ennek bizonyosságául szolgáltak:

–nem volt országos méretű pazarlás;

–senki sem botránkozott meg azon, hogy a ciszterci tanárok foltozott ruhában, talpalt cipőben tanítottak és neveltek; MEFESZ (Magyar Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Szövetsége (?) Kisfaludy utcai menzáján egy heti ebédjegy ára 30 fillér volt; MATEOSZ (Magyar Teherautó Fuvarozók Szövetsége) egy kis helyiségben kereseti lehetőséget adott néhány jogásznak visszafuvar megszerzéséért.

–Ha Pestről Budára át kellett menni a hídon egy-egy előadásra, a tehetők is gyalog jártak, nem válva ki a közösségből (a Műegyetem közgazdasági előadásai részben Budán, részben Pesten voltak);

–teljesen elfogadott a téli „hóhányásért” kapott jövedelemkiegészítés (sózás és környezetszennyezés helyett);

–a társadalmi különbségek mértéke – legalább is a felsőoktatásban részesülők szintjén– nem volt olyan nagy, mint ahogyan ma elképzelnénk. (Pl. bányász- és főúri familiából származó hallgatók megőrültek egymásnak az egyetemen újra találkozva; a miniszteri rangú családokból származó hallgatók megőrültek egymásnak az egyetemen újra találkozva; a miniszteri rangú családokból származó hallgatókat nem hozta autó az előadásokra stb.)

–az egyetemeken, főiskolákon voltak megbízva tanárok a hallgatók szociális segítéseivel;

–a kötelezettségek teljesítése megelőzte a jogok érvényesülését; volt tandíj, de volt tandíjmentesség is;

–a nemzetiségi nyelvek tanulását ajánlották és lehetővé is tették az arra alkalmas karokon.

Az emlékezetnek bizonyára van nosztalgikus része, de van objektív tartalma is. Mindenképpen örülnék annak, ha valaki kiegyezné vagy helyesbítene a leírtakat.

(Tar József)

„Megtakaríthatunk” egy szótagot...

A *ciszterciták* egri gimnáziuma az 1997/98-as tanévtől teljes egészében újra rendi gimnáziumként működik. A rendtagok megjelennek a tantermekben, a folyosókon, és bizonyára látják őket az utcán is. A város lakossága megint „ciszterekről” beszél.

Helytelenül. A rend a régi időkben is méltatlankodott nevének önkényes és csúnya megrövidítése miatt. A név a rendalapítás helyének latin nevéből (Cistercium) származik. Elfogadható magyar formája: **cisztercita** vagy **ciszterci**. Tehát cisztercita szerzetes, ciszterci rend, ciszterci diák, ciszterciták gimnáziuma, Ciszterci Gimnázium. Miért csonkította meg a szót az utca nyelve? Részben a négy- és többtagú szavak rövidítésének általános szokása miatt: laboratórium – *labor*, Spanyolországba megyek – *Spanyolba* megyek. Ám nyelvész meggyőződésem szerint más oka is van.

Az *-er* végződés, bár előfordul a latinban (*pater*) és a szláv nyelvekben is, jellegzetesen germán: angol *teacher*, német *Lehrer*, holland *onderwijzer*. A hajdani német vonzás maradványa. Annak a német gondolati gyarmatosításnak a hagyatéka, amelyet – más összefüggésben – Kodály Zoltán keményen elítélt egy harcos nyelvvédő rádióelőadásában. (A *Visszatekintés* II. kötetében olvasható; címe: *Szóval kultúr* ?) Nem válik a nemzeti öntudat di-csőségére.

Ne sajnáljuk azt az egy szótagot, nem fárasztó két hanggal többet mondani. Az egykori és a mai *ciszterci* diákok mutassanak példát a város lakosságának. A rend kulturáltságra és magyarságra igyekezett oktatni bennünket, márpedig a kulturáltsághoz hozzátartozik a kulturált nyelvhasználat, a magyarsághoz pedig (és mindennél inkább!) az anyanyelv rendjének tisztelete.

(Dr. Bán Ervin)

hírek...hírek...hírek...

A GÁRDONYI CISZTERCI GIMNÁZIUM ÉLETÉBŐL

• **A GIMNÁZIUM ISKOLASZÉKI TAGJÁVÁ** nevezte ki *dr. Molnár Miklós* kórházi főorvos és *dr. Renn Oszkár* főmérnök diáktársainkat *dr. Zakar Polikárp* zirci apátúr az iskola fenntartó képviselőjeként. Munkájukhoz sok sikert kívánunk.

• **ZÁSZLÓSZENTELÉS ÉS AZ ELSŐ „CISZTERCI BALLAGÁS”** zajlott le 1998. május 16-án, sajnos záporozó esőben, de mégis bensőséges hangulatban a Gárdonyi gimnáziumban. Az iskola mintegy ezer diákja vett búcsút az érettségire készülő 248 diáktól. Az igazgató ünnepi beszéde után került sor a gimnázium új zászlájának átadására. A zászlót *dr. Kovács Endre* OCist segédpüspök, diákszövetségünk elnöke szentelte fel, majd *dr. Száva József* az MCDSZ főtitkára adta át az ifjúság képviselőinek. *Ebben a zászlóban látom megtestesülni a tanulmányi sikerekben gazdag Gárdonyi Géza Gimnázium és a ciszterci szellemiség egyesülését* – mondotta Száva József és ennek jegyében buzdította a diákokat további sikeres tanulásra és munkára. Az ünnepély után a gimnázium igazgatóságával és a ballagó osztályok osztályfőnökeivel gyümölcsöző beszélgetést folytattak a Rend és a diákszövetség képviselői.

A fehér selyemből készült zászló mindkét oldalát közepén a Ciszterci Gimnáziumok színesen hímzett címere (a régi „sapkacímer”) díszíti. Fölötte és alatta „Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium és Szakközépiskola – Eger” felírat olvasható.

A régi értesítőket lapozgatva két alkalommal is olvashatunk gimnáziumunk zászlószentelési ünnepségéről.

Az egyik 1861. május 26-án volt. Dr. Nagy Béni: Az egri főgimnázium történetében így ír erről:

„Gyűjtést indítanak díszes zászlóra, minthogy eddig kisebbszerű kereszt alatt jelentek meg a körmeneteken....A zászló nehéz selyem damasztból készült. Egyik oldalát Szt. István király képe ékesíti, amint a Bold. Szűznek felajánlja a szent koronát., – másik oldalát Szt. Alajosnak, az ifjúság védőszentjének képe. A zászló díszje még hármas nemzeti színű selyem szalag. A fehér alapra ráhímézték az ifjúság jelszavát: Isten és haza. A zászlórúd hegyén Magyarország érccíme áll.” Az ünnepélyen a gimnázium akkori igazgatója, Juhász Norbert tartotta az ünnepi beszédet.

A másik zászlószentelés 1927 május 15-én volt. Erre talán még a köztünk élő idősebb öregdiáktársaink is emlékeznek. A zászlószentelésről az 1926/27 évi értesítőben dr. Evetovics Kúnó A mi ünnepünk címmel számol be. Nagy ünnepség volt ez, amelyre az öregdiákok az ország minden részéből – a határokon túlról is – összejöttek. mintegy félezren. A zászlót, amely átvészelte az államosítás éveit, s amelyre mindnyájan jól emlékezünk, ma a templomban a sekrestyével szemben levő szobában láthatjuk.

- **TISZTÚJÍTÓ KÖZGYŰLÉS** volt április 18-án Pécsen. A múlt évben elhunyt dr. Kádas István ügyvezető elnök utódként *Regős Sándort*, a Budapesten lakó újságíró, a Pécsi Osztály elnökeként pedig továbbra is *dr. Arató Orbán* OCist, alelnökként *dr. Marosi Cézár* OCist ciszterci atyákat választotta meg a tagság. A közgyűlésen osztályunkat *dr. Száva József* ügyvezető elnökünk képviselte. A Pécsi Osztály létszáma 608 fő. A közgyűlésen 83 öregdiák vett részt.

- **MCDSZ ELNÖKSÉGI ÜLÉSÉN**, május 23-án, az osztályok vezetői a diákszövetségek és az iskolák 1997/98 évi eseményeiről, problémáiról tájékoztatták egymást. Az egri osztály eseményeiről rendszeresen beszámoltunk a *FEHÉR/FEKETE* híreiben. Az alábbiakban szemelvényeket közlünk a testvér osztályok beszámolóiból:

Baján minden első kedden tartja az osztály összejöveteleit, a pesti öregdiákok is évente két alkalommal tartottak találkozót. Az osztály tagdíjbevételéből a cserkészcsoportot és az iskola a szegényebb sorsú tanulói étkezését támogatják. Az iskola, amelynek neve Szent László Általános Művelődési Központ (ennek fenntartója még nem a Ciszterci Rend), szépen működik. A 8 osztályos gimnázium első és második osztályában 64 diák tanul. Biztatónak mondható az iskola szellemisége, melyet bizonyítanak az iskolai közös zárandoklat szervezése, színdarab előadása, iskolai lelkigyakorlat.

Budán az újra induló Szent Imre Gimnázium 1997. szeptemberi Veni Sancteja jelentette a legkiemelkedőbb eseményt. Ezen a vidéki osztályok Budapesten lakó tagjai is szép számmal vettek részt, együtt ünnepelve budai diáktestvérekkel. Ez év februárjában volt a tisztújító közgyűlés. A budai osztály minden hónapban tart összejövetelt, amelyen előadások is elhangzanak.

A *pécsi* osztály már több éve folyó rendezvénysorozata a Keresztény Értelmiségi Fórum, amelyen jeles bel- és külföldi előadók szólalnak meg. A minden hónap 3. péntekén tartott, és Pécsen egyedülálló előadásokat általában 200–400 résztvevő hallgatja meg. A diákszövetség lapja a VIII. évfolyamában járó *FEHÉR/FEKETE*, amely 1300 példányban jelenik meg. Színes belső részét diákjaink írják, rajzolják. A fiatalokból megalakították a *CREDIT* (Ciszterci Rend Diákjainak Ifjúsági Tagozata) elevezésű tagozatukat, amelybe eddig 42 diák (4 éve érettségizett) jelentkezett.

Székesfehérvárott az iskolával közösen „Ciszterci Előadások”-at szerveznek, amelyeket Polikárp apátúr, Kerekes Károly, Brückner Ákos, Marosy Cézár, Hardy Gilbert ciszterci atyák tartottak. Az osztály tagjai havonta rendszeresen találkoznak. A cserkészcsoportunk havonta szervez túrákat a Bakonyba, Vértesbe, Velencei-hegységbe, Balatonfelvidékre, melyre egyre gyarapodó lelkes csapat vesz részt. Az igazgató is már kétszer volt az ifjúsággal.

A *ciszterci cserkészcsoportokról* dr. Nemes Zoltán az MCDSZ elnöke számolt be. Az 5 gimnázium csapataival együtt összesen 11 cserkészcsoport tartozik a ciszterci cserkészek családjába. A nyilvántartott taglétszám 1997-ben 822 fő volt.

Az elnökség szeretné javítani az információcserét az Osztályok, az iskolák, és a Rend között, ezért az osztályok összefogásával rendszeresen (havonta vagy negyedévente) megjelenő, kb. 4 oldalas „*Ciszterci Információ*” kiadását tervezi.

- **AZ MTA LEVELEZŐ TAGJÁVÁ** választotta *Besznyák István* diáktársunkat 1998. május 4-én az Akadémikusok Gyűlése. Sok szeretettel gratulálunk és további jó munkát kívánunk!

- **A TAVASZI VÁCI** kiránduláson 38-an vettek részt a „budapesti egriek”, igaz, hogy most egy pár Egerben lakó diáktársunk is velünk volt. Egyre kedvesebbek és meghittebbek *Keszthelyi Ferenc* püspök diáktársunkkal eltöltött órák, ahol a mai gondokról és a régi diákidőkről kötetlen egyszerűséggel beszélgethettünk. Nagyon köszönjük a szíves vendéglátást és a mindig megismétlődő kedves meghívást.

Érettségi találkozót terveznek 1998-ban (II. rész)

63 éve – 1935-ban – végzetek (Baghy Osvát osztálya) július 7-én Egerben tartja érettségi találkozóját.
Találkozó 10-kor a templom előtt.– Szervező: Pálincás Miklós (Bp., tel.: 298 0197)

H A L O T T A I N K

In memoriam dr. Kocsis Ferenc

(1921 – 1998)

Egy nagyon kedves osztálytárrsal, értékes, igaz emberrel lett kevesebb ismét gimnáziumunk 1941-ben végzett diákjainak sora. Ez év március 18-án elhunyt Egerben dr. Kocsis Ferenc pápai prelátus, ny. teológiai tanár.

Az ország keleti szegletében, Ajak községben született, innen járt be hat éven át a kisvárdai gimnáziumba. 1938 őszén jött át, mint papnövendék, a mi iskolánkba. és végezte velünk a VII-VIII. osztályt. Mi a Szent Bernát gimnáziumban az első évtől minden iskolai napon kaptunk latin tanítást, így ugyancsak nagyot néztünk, amikor a latin különbözeti vizsgával hozzánk került Kocsis Feri szerény komolysággal, de magabiztosan fordította már az első órán Horatius meg Tacitus klasszikus sorait. Azonnal ő lett az osztály legjobb latinistája, de ez a tény sohasem tette elbizakodottá, hanem fokozott szívességgel, örömmel segített mindig, ha egy különlegesen nehéz szöveg fordításával kerestük meg. Segített később is, ahol tudott, és amit tett, azt mindig szerényen, örömmel, biztató, együtt érző szívvel tette.

Teológiai tanulmányait a budapesti Központi Szeminárium növendékeként végezte, és ugyancsak Budapesten doktorált teológiából. 1946-ban szentelték pappá, majd mintegy húsz éven át végzett különböző plébániákon lelkes munkát. 1965–1988 között Egerben a Hittudományi Főiskola tanára. Munkásságához fűződik, hogy magyar nyelvre fordította – és így adta elő – a teljes latin nyelvű dogmatikai könyvet. 1988 –1994 között az egri Maklári úti Jézus Szíve plébánia vezetésével bízta meg az egyházmegye főpásztora. Plébánosi tevékenysége mellett az ő fáradtságot nem ismerő működéséhez fűződik a megbí-

zatása kezdetén még befejezetlen plébániatemplom teljes felépítése és berendezése.

1994-ben megromlott egészségi állapota már meggátolta a rendszeres lelkipásztori munkában, így nyugalomba vonult. Egerben maradt és továbbra is örömmel végzett a szeminárium számára fordítói munkát latin és görög szövegekből. Így kevéssel elhunyt előtt fordította le az egri szeminárium alapító oklevelét.

Egyre súlyosbodó betegállapota már évek óta meggátolta abban, hogy kijárjon otthonából, így annál nagyobb volt az egykori osztálytársak öröme, amikor 1996 májusában váratlanul mégis eljött az 55. éves érettségi találkozókra és koncelebrálta a diákmisét Tádé atyával.

1998-ban már válságosra fordult egészségi állapota és ez év március 18-án az Úr akarata elszóltította körünkből. Az egykori plébániájához tartozó egri Rozália temetőben helyezték örök nyugalomra. Az akkori napok óta borús, szokatlanul hideg márciusi időjárás temetése napjára váratlan felmelegedett, meleg napfény vette körül a sírja előtt állókat, mintegy utalva rá, hogy akinek fáradt földi maradványait ott sírba helyezték, egész életében a szeretetet, megértést és a mások baján való derűs segítséget igyekezett adni felebarátainak.

Kedves-kedves Osztálytársunk, Feri, ne feledkezz meg rólunk, amikor egy klasszikus latin szöveg fordításánál sokkal nagyobb feladat előtt állunk majd. Te ott vagy már – hisszük – az Úr közelében, ezért kérünk, járj közbe értünk, hogy egykor mi is derűs lélekkel, igaz emberi emléket hagyva kövessük Teremtőnk akaratát!

(Dr. Hibay György)

Lázár Dezső Kelemen OCist, zirci plébános életének 65. évében május 12-én, halt meg. Kelemen atya Erdélyben született, a Ciszterci Rendbe 1953-ban lépett. Áldozópappá 1958-ban szentelték. A győri egyházmegyében teljesített lelkipásztori szolgálatot, majd 1991-től zirci plébános. Május 16-án temették a Zirci temető Ciszterciek Sírkertjébe.

Diáktársaink, akiknek halálhíréről értesültünk:

Szász Ernő (1939) – Eger,

Almási (Schwarckopf) Imre (1951) – Eger,

Márkus György (1941) – Miskolc,

Reskovits Miklós (1954) – Eger;

Dr. Ráduly Barnabás (1937) – Eger,

Keller Gyula (1935) – Budapest,

Pápai András (1933) – Eger

Requiescant in pace!

Ha közölnivalód lenne, légy szíves írd meg vagy telefonáljál Wolsky Agenor, 3300 Eger, Kertész u.34. tel.:(36) 317 420 ill. Oláh Gyula, 1114 Budapest, Bartók Béla út 25.III.5/A. tel.:(1) 386 2295 – címére.

Az Egri FEHÉR/FEKETE '98. Te Deum-i számát Oláh Gyula állította össze

EGRI *FEHÉR/FEKETE*

a Ciszterci Diákszövetség Egri Osztályának hírei

Számvetés 50 év után Ciszterci Alma Materünkben

*Részletek dr. Kerekes Károly ny. zirci apát homíliájából
az 50 éves érettségi találkozón*

50 évvel ezelőtt különös Te Deum programok folytak itt Egerben. Mindegyikünk emlékszik arra, hogy a saját ciszterci évvégi hálaadásunk, Te Deumunk előtt az egri egyházi iskolák államosítására való tekintettel volt egy rövid közös hálaadásuk a katolikus leány és fiú iskolásoknak az akkor még csak főszékesegyháznak mondott Bazilikában. A megboldogult Hegyi Kapisztrán igazgató úrral ballagtunk utánatok, a gimnáziumunk akkor 8. osztálya után. Ti zártátok a diákok néma menetét a főszékesegyházból a templomunkba, hogy röviden imádkozzunk hazánkért itt is, és elénekeljük a Boldogasszony Anyánkat.

Kapisztrán atya sóhaját egyet mellettem: „De úgy, nekem itt már nem kell mondanom semmit?” – „Helyedben azért én mondanék egy-két szót” – szoltam elfogódottan. „Mit mondanál?” – „Azt, amit a mi Szent Bernát Atyánktól szoktunk idézni a nevelői felelősségről, és amit más boldog emlékü nagy nevelő elődeink szoktak mondani a nagy megpróbáltatások idején; hiszen tudod...” Tudta: „Ha drága kristály edényben szent Fiának a kereszten kiömlött drága véréből a legdrágább cseppeket bízták volna rám, vajon nagyobb lenne-e a felelősségem, mint-hogy most ezeken a vércseppeken megváltott emberlelkeket bízták volna rám az én mennyei Atyám. Most az történik velünk ami történik. Az örökkévalósághoz képest semmi különös, csak éppen a vonal hosszabbodik meg, Istentől... Istenig.” S még egy mondatnyi aktuális kiegészítés: Isten kezében vagyunk. Ő majd megmutatja rajtunk szeretetét, amikor és ahogy Ő akarja. Bízunk, reménykedünk a Magyarok Nagyasszonyának, valamint a

ciszterci és a magyar szentek hathatós közbenjárásában. – Nos, ennyi volt 50 évvel ezelőtt a Boldogasszony Anyánk ének elbocsátója az egri Ciszterci Rendház perjelének, aki akkor egyben igazgatója is volt annak az Alma Maternek.

Egy fél évszázaddal ezelőtt – bár egy elvesztett világháború romjaival körülvéve – az ebben az iskolában élő, tanító vagy tanuló emberek és emberpalánták között csak elvétve akadt (ha akadt) dimenziótlan, perspektívátlan, megromlott mértékű vagy értékzavarban leledző emberéletfa vagy emberélet palánta. Ebben az Alma Materben lényeges pedagógiai alapelv volt, hogy a nevelő és a növendék egyformán a mennyei Atya gyermeke. Tehát egy nagy családban az idősebb és a fiatalabb testvér él és dolgozik egymás mellett, nem pedig valamiféle katonai, rendőri vagy társadalmi ranglétra önkényessége és kiszolgáltatottsága. A természetes fegyelem itt a kölcsönös tiszteleten alapuló szent rend. Ilyen értelemben volt „hierarchikus” itt az élet. Itt nem volt szégyen sírni és nem volt bűn nevetni – együtt! Mindenki természetesnek tartotta, hogy ellenőrzött fegyelem nélkül nincs nevelés, és nincs nemesedés, amely a tisztelettel párosulva a lélek szabadságára emel. És mindenki törekszik arra, amit egyik igazgatónk ajkáról idézett egyik ciszterci diák: Sohasem fogok belefáradni a megbocsátásba!

Ezért jó nekünk most itt, ezen a szent helyen, régi diákorunkra visszaemlékezni. Ezért olyan szívet melengető ma itt hálát adni e szentmise keretében...

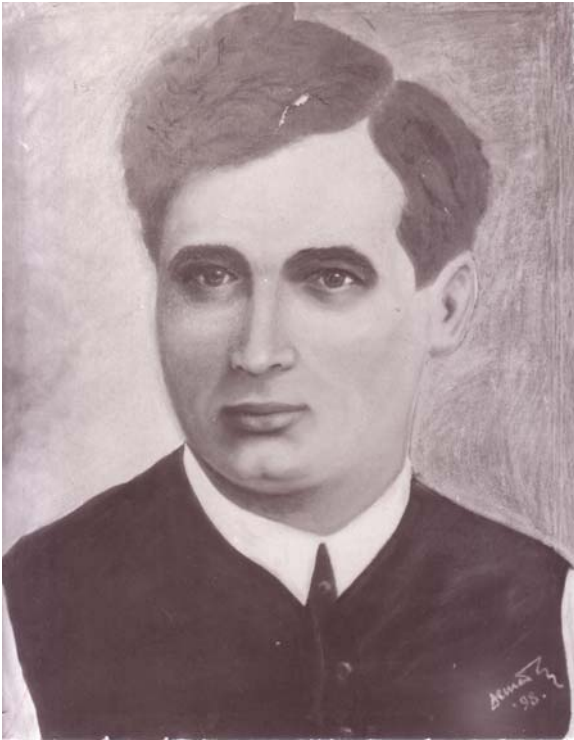
Az első ciszterci monostor alapításának 900 éves évfordulója alkalmából

1998. október 10-én szombaton de. 10 órai kezdettel a Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium és Szakközépiskola valamint a Ciszterci Diákszövetség Egri Osztálya emlékülést rendez a Megyei Művelődési Központ dísztermében. Az ünnepségen *dr. Zakar Polikárp* zirci apát mond emlékbeszédet „Az első ciszterci monostor alapításának körülményei és minden korra érvényes tanítása” címen. Ezenkívül „Eger város és a ciszterciek kapcsolata” címen *Kovács Béla* ny. levéltári igazgató, valamint „Gárdonyi és a ciszterciek kapcsolata” címen *dr. Kilián István* egy. tanár tartanak előadást.

Megnyitót és záró szavakat *dr. Kovács Endre* püspök, a CDEO elnöke mondja. Az ünnepségen a gimnázium tanulói énekkel és szavallatokkal szerepelnek.

OSZTÁLYFŐNÖK ÚR...

(Dr. Ágoston Julián emlékére)

Dr. Ágoston Julián Imre OCist (1909 – 1969)
a Ciszterci Rend egri Szent Bernát Gimnáziumának
1936 – 1948 között latin-magyar szakos tanára
(Demeter László olajfestménye)

Látszólag csak ez maradt belőled nekem,
Egy amatőr portré a szobám falán,
Mit nagy akarással vászonra festettem...
Minden egyéb más csak illúzió talán
Széteső képhalmaz, vak vízió, szellem...!?

Sok kis emléksejtből lám összeraktalak,
Mint tébolyult, makacs, megszállott génebesz,
Mégsem állhat össze hiteles alak,
Szétporladt lényed már sohasem lesz egész...
Félévszázad múltán mégis közénk hívlak.

Tudás, hit, emberség, alázat, művészet...
Mi volt benned a több? Lehetne taglalni
Irodalmi zsenid, tanári készséged,
Nem állhatott ellen humorodnak senki,
De a szeretet volt a legnagyobb erényed.

Pap voltál és tudós, költő és becsvágyó
Igaz magyar ember, s ez oly nagy bűn együtt,
Mely gazok részéről meg nem bocsájtható,
Törvényszerű hát, hogy egyformán üldözött
A német „Gestápo” és a magyar „Ávó”

Mai ősz fejemmel már biztosan tudom
Holtodban is óvtad csapongó életem,
Hisz nekem is Te voltál bölcs mentorom;
Tanítom és atyám, barátom s testvérem...
Példádnak s leckédnek ma is hasznát látom.

Hiába ragadott el tőlünk a halál,
Mi, vén diákjaid a szívünkben őrzünk.
Szeretetünk s hálánk a lelkedig felszáll,
Reád emlékezünk ameddig csak élünk,
Mert nekünk örökös példakép maradtál.

Eger, 1998. április 15. **Demeter László**

Találkozónk 1998-ban

63 évesek – (1927–1935) – Baghy Osvát osztályfőnök úr osztálya 1998. július 7-én jött össze Egerben.

Az érettségizett 33 főből 11-en vannak életben. Találkozónk előkészítési időszakában Keller Gyula osztálytársunk váratlanul – diákjai ballagására indulóban –, Perlaki Antal pedig hosszú betegség után hunytak el. A találkozóra készüléskor július 5-én hunyt el váratlanul Kadocsa György osztálytársunk a találkozó napja reggelén a leánya által küldött értesítés szerint Bükkzentkereszten. Gyurka hosszú levelében jelezte szándékát a találkozási részvételre. A lánya szerint is nagyon készült. Az Úr azonban elszóltotta.

Nem tudott a találkozón részt venni dr. Bakó Feri, aki Egerben kórházban fekvő beteg, Tót Sanyi (Gödöllő) aki operációra vár. Hetényi Dóri súlyos vesebántalmai miatt nem vállalkozott az utazásra. Ő még aktív kanonok-plébános Besenyszögön.

A találkozón megjelentek: dr. Balogh Lajos (Miskolc), Czigliéd Tihamér (Tokaj), Deme János (Budapest), Fellegi Sándor (Nyíregyháza), Kormos Gyula (Miskolc), Mogyoróssy Mihály (Gáva), Pálinkás Miklós (Budapest). Egyikünk-másikunk kissé már „öregesen”, de az egri ciszterci-diák megmaradt fiatalosan mosolygó arcúval.

Ami a programot illeti: 10 órakor szentmise a templomunkban, melyet *Kormos Gyula* c. apát celebrált *Fellegi Sanyi* c. apát és *Mogyoróssy Mihály* c. kanonok segédletével. A szentmise előtt *dr. Kovács Endre* egri segédpüspök úr, úgyszintén mint diákszövetségünk elnöke kedves szavakkal köszöntött bennünket. Mise után átsétáltunk a gimnáziumba, magunkkal vittük elveszett érettségi tablónk kisebb másolatát is. Az osztályteremben beszélgetés keretében „beszámoltunk”

jelenünkről, na meg a múltbeli, diákkori élményekről. Kedves tanáraink – Pataki Vidor, Rássy Paulin, Palos Bernardin, és nem utolsósorban Baghy Osvát osztályfőnökünk – egy-egy jellegzetes tanítási-nevelési magatartását idéztük hálás szívvel.

Ebédet a *Foglárban* rendeltük meg, amely kiadós és jóízű volt. Egy-két pohárkával – az egészséges emésztés érdekében is – koccintgattunk. Czigliédi Tihamér nemes TOKAJ-i borával pedig a bűcsúpotharattal ittunk abban a reményben és azzal a szándékkal, hogy 1999-ben ismét Egerben találkozzunk. Adja Isten!
(Pálincás Miklós)

60 évesek – (1930–1938) – *Tobákos Kilit* (I–IV.) és *Pataki Vidor* (VI–VIII.) osztálya június 20-án tartotta találkozóját Egerben.

Részt vettek osztályunk még fellelhető tagjai és családtagjai: Jármái Ervin és felesége, fia Veszprémből, Kovács Péter és fia Érdről, Sipos István Nyíregyházáról, dr. Tóth-Csepregy Béla Egerből, Gyöngyösi György Miskolcraól, Szörényi László Parádról, Gáspárdy Pál Egerből, Tar József és felesége Egerből. A közvetlen résztvevőkön kívül egészségügyi és egyéb okok miatt nem tudtak megjelenni: Ágoston László Budapestről, dr. Garami Zoltán Egerből, Kis Ferenc Nyíregyházáról, dr. Majzik Gábor Pomázról, Radnóti Endre Budapestről, dr. Székely László Miskolcraól. A többiek címe ismeretlen volt, vagy már meghaltak. A találkozó résztvevői kedves vendégként üdvözölhették Kovács Évát (Vendrei Gézanét, Gyugyu testvérét) Egerből és Fehér Gyulát Budapestről.

A találkozó résztvevői a Szent Bernát templomban *Szörényi László* székesegyházi kanonok és *Sipos István* érseki tanácsos koncelebrálásával misét és homiliát hallgattak meg. Volt tanáraink emlékére fehér-fekete szalagos koszorút helyeztek el a Hatvani temetőben. A találkozó ebédrel egybekötött beszélgetéssel zárult.

A találkozó megrendezhetőségéért köszönet illeti meg a Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium és Szakközépiskola igazgatóját Lévai Zsoltot, valamint Oláh Gyulát és Sziklai Józsefet (az előbbi főleg azért a szívósságáért, amit az elvezettnek hitt nagy érettségi tabló megtalálása érdekében kifejtett).

Az osztályunkban – természetesen más társadalmi és gazdasági körülmények mellett – 66 fő érettségizett.

(Tar József)

56 évesek – (1934–1942) – *Tobákos Kilit* tanár úr osztálya – az előző, 55 éves találkozókon elhatároztuk, hogy előrehaladott korunkra tekintettel a közbeeső találkozókat Budapesten tartjuk meg. Ezért június 21-én de. 11 órakor egyre gyűrűlő osztályunk Budapesten a Bartók Béla úti Szent Imre kápolna előtt gyülekezett.

A szentmisét ezúttal is *dr. Kerekes Károly* ny. apát úr celebrálta. Régi hagyományunk szerint az eltávozott diáktársaink emlékére az oltár előtt már 24 szál gyertyát égettünk. Tanárainkért ismét hosszabb gyertyákat gyűjtöttünk.

Az apátúr szentbeszédében megemlékezett elhunyt tanárainkról és diáktársainkról. Ecsetelte továbbá a ciszterci oktatás újraéledését, amelynek sikeres megvalósításához kérte a mi hathatós segítségünket is.

Utána átmentünk az ugyancsak a Bartók Béla úton levő Eravis szállodalánc Griff éttermébe, ahol *Wolszky László* üdvözölte a körünkben megjelent apáturat, valamint a résztvevőket. Ízletes ebédünk elfogyasztása után jó hangulatban, kötetlen beszélgetésben idéztük fel a múlt élményeit. Ezután a társaság egy része átsétált dr. Nagy Ivánné Bártfay úti lakásába, ahol további jó hangulatban – sütemény, üdítő és borozgatás közben – folyt tovább a terefere. Idő múltával a legközelebbi találkozás reményében búcsúztunk el egymástól.

A találkozóon megjelentek az Alma Mater képviselve idősebb iskolatársunk *dr. Kerekes Károly* ny. zirci apát és egyetlen még élő tanárunk helyett kedves felesége Rédey Rezsóné Mucika, valamint volt tanárunk özvegye Ócsvár Gézané Elvike, továbbá hét osztálytársunk: Farkas Endre (Budapest), *dr. Kerekes Lajos* (Eger), *Mischinger András* és öccse Gábor (Kanada, ill. Budapest), *Molnár Tamás* (Budapest), *Nyizsnyánszky Tibor* (Miskolc), *Wolszky László* (Budapest), valamint eltávozott osztálytársaink feleségei: *dr. Berta Ferencné Magdi*, *dr. Detky Barnáné Edit*, *dr. Nagy Ivánné Cini* és leánya Györgyike, *Szikora Mihályné Otti*, *Wahlner Aladárné Irénke* és a jelenlevők oldalbordái: *Molnár Tamásné Márti*, *Nyizsnyánszky Tiborné Gabika*, *Wolszky Lászlóné Anikó*.
(*Wolszky László*)

55 évesek – (1935–1943) – *Ágoston Julián* osztálya – június 20–21-én Egerben tartotta érettségi találkozóját.

Néhányan – 8 diáktárs és 4 feleség – már 20-án szombaton találkoztak a „Hatvani” temetőben és megkoszorúzták a Ciszterci tanárok sírját, majd a Kisboldogasszony plébánia kertjében, a pincegádban töltöttek el néhány kellemes órát szerény uzsonna és borozgatás közben. Másnap 21-én vasárnap 1/2 11-től gyülekezett az osztály a Szent Bernát ciszterci templom előtt és 11-kor kezdődött a szentmise, amelyet a 8 évvel később érettségizett – ugyancsak Ágoston Julián osztályába járt *Valuch István* kanonok-plébános celebrált. Azzal a kedves meglepetéssel szolgált, hogy az oltár elé helyezte közös osztályfőnökünkről készített festményt, melyet Demeter László egy régi fénykép és emlékezet alapján készített. A mise után a gimnáziumban a Pro Patria emléktáblát koszorúztuk meg, majd régi osztálytermünkben emlékeztünk meg az elmúlt 55 évről. A közös ebédet a vár alatt levő Dorner étteremben fogyasztottuk, amelyen 18 osztálytárs és 8 feleség vett részt. Az idő múlását jelzi, hogy a korábbi találkozóktól eltérően most a külföldön élő 4 osztálytársunk közül egy tudott eljönni a szomszédos Ausztriából, s a belföldiek közül is 8-an elmaradtak. Nagy örömminkre szolgált viszont, hogy Rássy Paulin, kedves fizika-matematika, ének és zene tanárunk unokahúga és keresztlányja Kintzly Béláné Frűhm Herta jelenlétével megtisztelte találkozókat. A 85 éves Rédey Rezső volt testnevelés tanárunk pedig levélben köszöntött bennünket és meghívott a szokásos őszi látogatásra.

A találkozón megjelentek: Bacskai Ottó és felesége (Budapest), Csank István és felesége (Eger), Erdős László és felesége, (Budapest), Gallai László (Eger), Homoródy Ottó (Sexling, Ausztria), Inczedy György (Eger), Janka Ferenc és felesége (Budapest), Komoróczy László (Budapest), Madarász András (Békéscsaba), Mátray Imre (Budapest), Molnár József és felesége (Budapest), Nagy Lajos (Budapest), Nagy Sándor és felesége (Eger), Simon Miklós (Budapest), Száva József (Budapest), Szkladányi József (Budapest), Szontágh Pál (Eger), Vámos László és felesége (Budapest).
(Száva József)

54 évesek – (1936–1944) – Falubíró Győző osztálya 1998. június 19-én találkozott Egerben.

A szentmisét *dr. Ritter Márton és Forenszky József* osztálytársaink celebrálták. Nagy figyelemmel hallgattuk Ritter Marcinak a mindennapi gondjainkkal foglalkozó homiliáját. Mise után az iskolánkba mentünk, ahol az utolsó évünk osztálytermében kezdődött hosszabb beszélgetés. Fájjalunk, hogy eddigi találkozóink szervezője *Wolsky Agenor*, nem volt közöttünk. *Mohi Gyurka* javaslatára mindnyájunk által aláírt levélben kértük, hogy a jövőben továbbra is irányítsa a szervezési munkát. Jó páran nem tudtak el jönni a találkozóra, de levélben ill. telefonon jelentkeztek. Meghallgattuk az üzeneteket. Így kaptunk hírt Szemerédi Dénes, Székely György, Sági Lajos, Dobrányi László, Kékesi György, Intze István osztálytársainkról. Örömmre szolgált, hogy a régen látott Erényi Tibi osztálytársunk is köztünk lehetett. Figyelemmel hallgattuk – hiszen ilyen korban ez már mindennapos téma – sok bajáról szóló beszámolóját. A közös ebédet a Dorner vendéglőben fogyasztottuk el. Abban a reményben búcsúztunk egymástól, hogy a jövő évi jubileumi – 55. – találkozónkon újból láthatjuk egymást.

Résztevők: Erényi Tibor és felesége (Mezőnyárad), Forenszky József (Hort), Fügedi István (Budapest), dr. Grenda Andor és felesége (Miskolc), Horváth Lajos (Jászapáti), Kakuk Jenő (Eger), Lieszkovszky Gyula (Budapest), Mohi György (Tatabánya), Németi Viktor (Agárd), Oláh Gyula (Budapest), dr. Papp János és felesége (Budapest), dr. Ritter Márton (Lauda-Königshofen, Németország), dr. Sávoly Titusz és felesége (Szigetszentmiklós), dr. Szerdahelyi Ferenc és felesége (Eger), dr. Tóth Ferenc és felesége (Eger), dr. Turcsányi Tibor (Budapest).

52 évesek – (1938–1946) – Varga Bennó (I-VI.) és Károly Asztrik (VII-VIII.) osztálya 1998. július 17–18-án tartotta találkozóját Egerben.

Július 18-án, péntek délután baráti beszélgetésre gyűltünk össze a Szent József (volt Foglár) Kollégium pinchehelyiségében családtagjainkkal és sós sütemények mellett borozgattunk, énekeltünk. Július 18-án, szombaton ½ 11-kor volt templomunkban a hálaadó Istentisztelet, melyet *dr. Kerekes Károly* ny. apát, volt tanárunk, *dr. Kovács Endre* egri segédpüspök és *Erdődy Imre* kanonok-plébános osztálytársaink celebráltak. A szentbeszédet ismételtén *Erdődy Imre* mondotta és a szentmise keretében imával emlékeztünk meg – név szerint – beteg osztálytársainkról és halottainkról. A szentmise után mindnyájan a kórusra menve *Sturm József* osztálytársunk orgona kísérete mellett elénekeltük a pápai és a magyar himnusz után a Boldogasszony anyánk és a Te vagy földi éltünk Mária énekeket. A szentmisét az egyik osztályteremben a hagyományos „osztályfőnöki óra” követte, ahol az 50 éves találkozó óta eltelt időszak eseményeit beszéltük meg. Arról is döntöttünk, hogy a jövő júniusban megrendezzük 53. éves találkozókat. A közös ebédet a Jóbarát vendéglő külön termében fogyasztottuk el.

A találkozón részt vettek: dr. Bereczkey Ottó (Eger), Erdődy Imre (Sajóvamos), dr. Kovács Endre (Eger), dr. Madaras Sándor (Eger), Mohi Sándor (Schweinfurt, Németország), Pók Tibor (Eger), Póta György (Budapest), dr. Sturm József (Budapest), Szamosvölgyi Ferenc (Nagytálya), Szelényi János (Eger).

A találkozót követően vettük a szomorú hírt, hogy szeretett osztálytársunk vitéz Miskey Kálmán súlyos betegségben július 26-án elhunyt. Nyugodjék békében!
(Szelényi János)

50 évesek – (1940–1948) – Rássy Paulin osztálya június 5–6-án Egerben tartotta „Jubileumi” érettségi találkozóját.

Az 1954. augusztus 6-án elhunyt Rássy tanár úr által 1940-től vezetett 52 fős osztály tanulói alaposan megfogyatkozva jelentek meg. A találkozón 25-en személyesen, vettünk részt, 18-an már elhaláloztak, 9-en pedig nem tudtak eljönni. Több elhunyt osztálytársunkat felesége vagy családja képviselte.

Az ünnepi találkozó 5-én pénteken kora délután kezdődött. A Foglár udvarán gyülekeztünk, majd Krisztki Gyurka, Lukács Jóska és feleségeik jóvoltából pincei borozgatás közben elevenítettük fel diákkori élményeinket. Másnap, szombaton 9 óra előtt a „Primus” megmaradt részén gyülekeztünk. A szentmisét *dr. Kerekes Károly* ny. zirci apátúr celebrálta négy pap osztálytársunk – *Cserhádi Feri, Deli Jancsi, Gonda Imre* és *Pap Géza* concelebrálásával. A szentmise után a volt osztálytermünkbe vonultunk. Itt *Jászberényi Gusztó* osztálytársunk beszédét hallgattuk meg:

58 éve, hogy ezek a padok először befogadtak bennünket és 50 éve, hogy az itt töltött igazán szép évek után keserű szájjal el kellett hagynunk az Alma Mater védő falait. Akkor azért volt keserű a búcsú, mert akkor nemcsak mi, hanem nagyszerű tanáraink is búcsúzni voltak kénytelenek. Akkor, és utána 40 évig úgy tudtuk, hogy mi voltunk az utolsó ciszterci diákok. De kishitűek voltunk: Isten segítségével ma ismét a Ciszterci Rendé a gimnázium és nemcsak a falak, a szellem is régi!

- 50 éve megfogadtuk, hogy legalább 5 évenként összejövünk,
- összejövünk, hogy láthassuk egymást, mert jó találkozni több éves közös életünk megviselt, de talán nem megtört szereplőivel;
- összejövünk, hogy felelevenítsük 8 év egy-egy, ezért vagy azért feledhetetlen epizódját;

- összejövünk, hogy együtt fejezhessük ki hálánkat az Alma Matertől kapott magas szintű szellemi és erkölcsi nevelésért, mint szilárd alapért, amelyre egy életet lehetett építeni;
- és talán azért is jó egy ilyen távlatú találkozás, hogy ki-ki számot vethessen: hogyan használta fel az itt kapott szellemi kincset, átadta-e azt gyermekeinek, unokáinak, környezetének?

Mi, akik most itt vagyunk, elmondhatjuk: a jó Isten akaratából megértük félévszázados találkozásunkat! Igaz nem megérni, hanem végigélni volt sokszor igen nehéz ezt a korszakot. De ezt megérni csak 34-ünknek adatott meg. 18-an most már mindig csak lélekben vehetnek részt a találkozókon. Kik hiányoznak:

Csomós Zoli, Darabos Gyurka, Juhász Feri, Káli Laci, Kollár Pista, Kövesdy Laci, Macskás Feri, Máté Jóska, Nánássy Bandi, Petrovics Jóska, Pócs Ali, Pusztavári Jóska, Sal Laci barátom, Szalai Karcsi, Tajthy Lacika, Ujjady Árpai, Zsélyi Gyurka, Zsuponyó Gyuszi.

Nagyon reméljük, hogy a jó Isten kegyeibe fogadta őket s most lelkeik itt lebegnek közöttünk, velünk örülve, hogy együtt lehetünk.

A 8 év alatt 23 kiváló, szigorú, de szívjóságú tanárunk volt, akik közül dr. Kerekes Károly apátúr és dr. Mikó Sándor tanár úr hál' Istennek megtisztelte jelenlétével találkozásunkat. Rédey Rezső tanár úr pedig, akinél személyesen jártam a napokban, mozgásképtelen állapota miatt nem tudott eljönni, szeretettel küldte üdvözlését mindnyájunknak.

Elhunyt tanáraink közül elsőnek természetesen drága jó Osztályfőnökünkre emlékszem. Emlékeztek? – amikor először terelt be bennünket, mint kis elsősöket osztálytermünkbe a már akkor is hajlott hátú, ezüsthajú, cvikkeres tanár bácsi, az áldott emléké *Rássy Paulin*, aki 8 éven át végig mindenben gondunkat viselte, aki gyermekeiként óvta lépéseinket és jóságos atyaként bocsátotta meg botlásainkat, bohóságainkat.

Emlékezzünk a katonás jellemű *Palos Bernardin* igazgató úrra és az őt követő *Hegyi Kapisztrán* igazgató úrra, akinek nevével összeforrtak nemcsak a Szent Bernát gimnázium utolsó évei, hanem a mi 6 évünk is.

És a többi kedves tanárunk?

Habis György tanár úr, akitől megtanultuk szeretni a magyar irodalmat, és aki elvárta, hogy világosan, szabatosan magyarul beszéljünk;

Baghy Osvát tanár úr, aki cukorkát dobált az éhes diákszájakra az óraszünetekben;

Erdélyi Guidó tanár úr, aki, ha kellett nádpálcával hatott ránk, hogy a földrajzi atlasz otthon ne maradjon;

Szabó Tihamér tanár úr, kinek lágy szívűségével olykor visszaélt az osztály és „fiúk-te” megszólítása jelezte, hogy elég;

Tobákos Kili tanár úr „gaz-gyűge-alak” figyelmeztetéssel korholt;

Varga Bennó tanár úr, aki az alkohol gyártását gyakorlatban mutatta be egy pálinkafőzdében csalhatatlan eredménnyel;

Vajk Atanáz tanár úr, aki a latin mellett németül is sokszor intett csendre minket;

Ágoston Julián tanár úr, akinek illett ismerni egy-két írását;

Lékai Lajos tanár úr, aki még Amerikából is földrajzi- és élménybeszámolóval örvendeztetett meg minket

Bartók Egyed tanár úr, akinek élményszámba menő történelem óráiról sohasem hiányzott egy-két anekdota;

Révész Amadé tanár úr, akinek megértő jósága odafönt bizonyára *excellent* osztályzatot kapott;

Sziklai Árpád doktor úr, aki megmagyarázta, hogy mink van, miért van és hogyan kell arra vigyázni;

Ócsvár Géza tanár úr rajz órái nem feledhetők;

Falubíró Győző tanár úr, aki ének mellett latint is oktatott egy éven át;

Ferenczi Csaba tanár úr, aki fiatalos lendülettel igyekezett a francia nyelvtant fejünkbe verni;

vitész Szabó Ferenc tanár úr az elsőben volt tornatanárunk;

Hodász Enrik tanár úr egy évig vallástant adott elő;

Kádár Antal tanár úr gazdaságtannal bővítette ismereteinket.

Ők voltak, akiknek tudása, magas szellemisége, igaz magyarsága, töretlen erkölce és hite, helyállása és türelme, mindig érezhető jó szándékú segítő készsége adott nekünk tárgyi tudás mellett olyan szilárd magatartást, amely sok kellemetlen, sőt tragikus helyzeten átsegített minket.

A „Hatvani” temetőben a Ciszterciak sírboltjánál osztályfőnökünkre emlékezve *Pap Géza* osztálytársunk beszélt, majd koszorút helyeztünk a sírboltra. A temetőben nyugvó osztálytársaink sírjait is meglátogattuk. A közös ebédet a Foglár azaz Szent József Internátusban – ma Kollégium – tartottuk. Itt *Mátray Dezső* osztálytársunk emlékezett kedves tanárainkra. A találkozón Károly Apátúr névre szóló „Jubileumi Emléklap”-ot osztott szét, melyet a budapesti osztálytársak készítettek.

A találkozón részt vettek: Bérces Imre és felesége (Budapest), Cserháti Ferenc (Svájc), Czompó Andor (Kanada), Deli János (Eger), Fejér György (Miskolc), Gonda Imre (Eger), Jászberényi Ágoston és felesége (Budapest), Kádár István (USA), Keskeny Ferenc (Budapest), Kovács Zsolt és felesége (Budapest), Krisztik György és felesége (Eger), Lukács József és felesége (Eger), Mátray Dezső és felesége (Budapest), Mocsáry Béla (Budapest), Nagy Ferenc (Gyöngyös), Németh György, Pap Géza (Abasár), Prisztóka Tibor (Győr), Stokker Béla és felesége (Eger), Suba János (Eger), Szilvássy Sándor (Budapest), Szpolecsny Sándor, Tóth Endre és felesége (Debrecen), Tuhrinszky Ferenc és felesége (Miskolc), Várkonyi Bernát és felesége (Szeged), továbbá Homonnay Tibor egykori osztálytársunk, aki nem velünk érettségizett. Eljött férjük emlékét és bennünket tisztelve Sal Lászlóné és Szalay Károlyné.

(*Jászberényi Ágoston és v. Mátray Dezső*)

47 évesek – (1943–1948–51) – *Ágoston Julián* tanár úr osztálya június 27-én tartotta érettségi találkozóját.

Az elmúlt évtizedekért hálát adó, az elmentekről, betegekről megemlékező, az élőkért, a családjainkért és gyermekeinkért, az iskoláért könyörgő-hálaadó szentmisét *dr. Kerekes Károly* ny. zirci apátúr a vele koncelebráló osztálytársaink: *Jéger Károly*, *Valuch István* kanonokok és *Tárkányi Rafael* ny. káplán mutatták be.

Sajnos az elmúlt években elhunyt osztálytársainkat ebben az évben Almási (Schwarckopf) Imre követte az örök hazába. A szentmise után a Keresztény Ifjúsági Klub és Galériában jöttünk össze, ahol részt vettünk osztálytársaink: *Demeter László*, *Gömöri József*, *Tilles Béla* és *Vargha László* „Égi és földi tájakon” c. kortárs képzőművészeti kiállítás megnyitóján. „Cuki” barátunk (Demeter László) megfestette osztályfőnökünk *dr. Ágoston Julián* arcképét, akire minden alkalommal oly nagy tisztelettel és szeretettel gondolunk és emlékezünk.

Egykori tanáraink közül megjelent *dr. Mikó Sándor* későbbi osztályfőnökünk is.

Hasonlóan az előző találkozóhoz igen finom ünnepi ebédet az Angolkisasszonyok Sancta Maria Leánygimnáziumának ebédlőjében fogyasztottuk el a feleségek és a családtagok körében. A találkozón, közös ebéden összesen 44 fő vett részt a hozzátartozókkal együtt. Osztálytársak 26-an voltunk: *Bartha István* (Eger), *Bene Attila* (Ausztaria), *dr. Csányi László* (Budapest), *Czapek József* (Budapest) *dr. Csikváry István* (Németország), *Deák Sándor* (Szekszárd), *Demeter László* (Szomolya), *Gömöri József* (Eger), *Gulyás Andor* (Tarnaórs), *Jéger Károly* (Mezőkövesd), *Kakuk Mátyás* (Budapest), *Kádár János* (Budapest), *Kárpáti Jenő* (Pécs), *Kéri Imre* (Budapest), *dr. Kilián István* (Budapest), *Kocsis Antal* (Budapest), *Kovács Béla* (Eger), *Magyar Béla* (Gyöngyös), *Marczis Demeter* (Budapest), *dr. Rácz László* (Füzesabony), *Tilless Béla* (Budapest), *Tárkányi Rafael* (Mezőtárkány), *Ujvári Ernő* (Budapest), *Varga Pál* (Gyöngyös), *Vargha László* (Szigliget), *Valuch István* (Eger).

(*Bartha István*)

ÉGI ÉS FÖLDI TÁJAKON

Elhangzott június 27-én Demeter László, Gömöri József, Tilless Béla, Vargha László kiállításának megnyitóján

A közelmúltban az utóbbi százötven év egri művelődéstörténetének eseménytörténetét kellett népes tudós gyülekezet előtt felvázolnom. Újból szembesültem hát a már rég tudott ténnyel: a város életében több mint száz éven át, az 1949/50-es végleges szétverésig, volt egy igen rangos intézmény: a ciszterciák gimnáziuma. Tanárai közül számosan gazdagították 1920-ig a Kárpátok koszorúza, Trianon után pedig a megcsönkített haza szellemi életét. Az akadémikus Szvorényi József-re és tanítványára Török Konstantinra, az irodalomtudós Maczki Valérra, Werner Adolfra, a zágrábi egyetem magyar katedráját két évtizeden át, bölcsészettudományi karát – dékánként – több évig irányító Greska Kázmérra egyaránt gondolhatunk. S az utánuk jövőkre is persze, ezúttal éppen Ágoston Juliánra.

Amikor Gömöri József barátom ama kérésére – nyitnám meg négy Ágoston Julián tanítvány (Demeter László, Gömöri József, Tilless Béla, Vargha László) képzőművészeti kiállítását – könnyelműen igent mondtam, a baráti kötődésen túl Ágoston Julián emléke is motiválta döntésemet. Mert ugyan nem voltam ciszterci diák – közvetve bár –, mégis Ágoston Julián tanítványa lettem. Történt pedig mindez a háború után, amikor még nem volt vasúti közlekedés Eger és Putnok között, s mi felnémeti diákok gyalogosan közlekedtünk a falu és az iskola között. Bóta Sándor barátommal hazafelé rendre megbeszéljük: mi újat tanultunk aznap magyar nyelv és irodalom óráin. Így tanultam meg én általa, s közvetve Ágoston Juliántól, hogy mily nehéz, de mily csodálatos műforma a szonett, s hogy Julián tanár úr – költő lévén – maga is írt ilyeneket. Így szereztem tudomást, ott az Eger-Felnémet közötti, eperfák szegélyezte országúton Fekete remeteségem c. verskötetéről s regényéről, az Estevánról. Jól emlékezem ma is az előbbi, Ócsvár Géza tervezte borítójára (csuháját derékig leeresztő, magát korbácsoló szerzetesalakot ábrázol), s az utóbbi műre is, amely a Kodolányihoz vezető, akkoriban már egyre szűkebb ösvényen az újtjelző lett számomra.

S ha már a motivációknál tartok, Vargha László Apám emléke c. képhez kapcsolódó élményemről is szólnom kell, mert

a felkérésre adott igenlő válaszomat ez is meghatározta. Vargha Laci Bácsi négy esztendőn át volt rajztanárom s még cserkész is lehettem.

És itt jön mondandóm nehezebbik része. Szorongással gondoltam és gondolok arra: mit is mondhatok én, ki nem vagyok a művészettörténet s a képzőművészeti kritika kompetens képviselője? Vélem: úgy és akkor a legtöbbet, ha laikus befogadó és társművészet, a szépliteratúra interpretátoraként keresem azokat az üzeneteket, amelyek a képek színvilágában, atmoszférájában, kompozíciójában rejtőznek s kifejezői annak a teljességre törő mentalitásnak, amelyet a hajdani iskola és tanárai formáltak. S persze azokat is, amelyek saját, a világgal kapcsolatos egyszeri vagy éppen többször megélt élményekkel találkoznak s harmonizálnak. Más szóval: a képek látványának emlékeket ébresztő voltáról szólok, ami a gyönyörködtetés egyik lehetséges záloga.

A kiállítók közül hárman (Demeter László, Gömöri József, Vargha László) amatőrökként határozzák meg magukat, Tilless Béla viszont évtizedek óta (1964-től) a „szabadúszó képzőművészet” „göngyös és kalandos” útjait járja. Az ő képei Finnországtól Franciaorszáig, Norvégiától Spanyolországig, itthon Debrecentől Budapesten át Szekszárdig, Hajdúszoboszlótól Miskolcig számos helyen arattak sikert, s nemcsak festményei, plasztikái, környezetesztétikai tervei is. A többiek sem nélkülözték a bemutatkozás lehetőségét: szerepeltek számos hazai tárlaton, önállóan és társas kiállításon egyaránt, kivált Vargha László; az ő képeit Budapest érdeklődő közönsége éppúgy láthatta, miként Budakeszi, Nagykovácsi vagy Szigliget tárlatlátogatói.

Itt és most látható képeik nekem – miként jeleztem – laikus befogadónak – szépek, mert érdek nélkül tetszenek – nem nélkülözve természetesen a befogadás szubjektív motívumait sem. Demeter László mediterrán látványt, máskor a szomolyai barlanglakás s a kőlyuk-tetői szüret hangulatát megjelenítő-felidező képei saját, Európa közepéről nézve délszaki (dalmáciai, adriai) emlékeimet idézik fel s a szűkebb haza, az Eger környéki tájhoz kapcsolódókat. Gömöri József bukki tájai,

- **A 213. SZ. KOHÁRY ISTVÁN** cserkészcsapat életéről kaptunk híreket *Csák György* tanár úrtól:
 - Az elmúlt 1997/98-as tanév során három sávon folyt rendszeresen a cserkész jelöltekkel való foglalkozás. Ezeket a templom hittantermében vagy az iskolában a régi oratórium termében tartottuk.
 - 1997. szeptember 20-án egy élményekben gazdag szép túrát tettek a fiúk Felsőtárkányból a Lökbércen keresztül az Imó forrásig Itt mindenki bemászott a barlangba kb. 30 méter mélyen. Innen a Barátrét felé vezetett utunk, s a Sziklaforrástól busszal jöttünk haza. A túrán heten vettünk részt, a távolság pedig 18 km volt.
 - 1997. október 11-én volt a dr. Lénárt János természetjáró akadály emlékverseny, ahol cserkeszeink is részt vettek.

Eredményeink: Ifjúsági kategóriában (22 csapat indult):

1. Sós-kúti Kornél
Baranyai Attila
Schreiner Roland

3. Joó Dániel
Tóth Ervin
Spisák József
Bak Zoltán

5. Vitális Gábor
Székely Csaba
Pádár Gergely

Felnőtt kategóriában (9 csapat indult):

5. Csák György
Csák Péter
Mihajlov Ferenc

- *Hutter Enikő* a Pataki Vidor pályázaton díjat nyert dolgozatával, amelyben dr. Juhász Norbert ciszterci atya (1853–66 között volt a gimnázium igazgatója) korát és munkásságát dolgozta fel.
- 1998. február 21-én *Hegedűs Gábor* és *Csák György* tanárok, *Csák Péter* főiskolai hallgató irányításával, közreműködésével hat cserkészjelölt számára tűztek ki tájékoztatósi pályát hat bója alkalmazásával, tájfutótérkép használatával a Felsőtárkány melletti Varró-ház térségében.

• **ÉGI ÉS FÖLDI TÁJAKON** címmel képzőművészeti kiállítás volt Egerben az érsekudvari Keresztény Ifjúsági Klub és Galériában 1998. június 27. és július 7. között. A kiállítók: *Demeter László, Gömöri József, Tilles Béla* és *Vargha László* diáktársaink, akik az 1943–48 között voltak a Szent Bernát Gimnázium tanulói. Mindegyikük osztályfőnöke *Ágoston Julián* volt. A kiállítást megnyitó dr. *Lökös István* méltató szavait e számunkban olvashatjuk.

• **BUDAI CISZTERCI** öregdiák lett az új kormány Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának vezetője: dr. *Hámori József*. Szeretettel gratulálunk és Isten áldását kérjük munkájára!

• **A CISZTERCI ALAPÍTVÁNYUNK** a SZJA 1%-ából ez évben **29 040** forinttal részesedett – Köszönet érte az adózó diáktársainknak, akik az 1%-ot az alapítványunknak ajánlották.

• **KÖSZÖNET A NAGYLELKŰ ADOMÁNYOKÉRT!** Diákszövetségünket támogatták adományukkal: *Tömösvári Ágoston* (1939) Regensburg, Németország – **70 DEM**; dr. *Ritter Márton* (1944) Lauda-Königshofen, Németország – **100 DEM**.

H A L O T T A I N K

Vitéz Miskey Kálmán (1946), okl. bányamérnök, diákszövetségünk elnökségi tagja életének 71. évében, néhány hónapos súlyos betegség után július 26-án hunyt el Egerben. Nagy részvét mellett temettük el az egri bazilika altemplomában augusztus 4-én. A Diákszövetségünk nevében elnökünk dr. *Kovács Endre* püspök, az egri cserkészek nevében dr. *Csank István*, a Vitézi Rend részéről v. *Várkonyi Olivér*, az 56-os Szövetségtől dr. *Tóth Ferenc*, a Bányászati-Kohászati Egyesület nevében dr. *Kun Béla*, a Miskolci Műszaki Egyetem részéről pedig dr. *Zsámbéki László* méltatták érdemeit. Az engesztelő szentmisét dr. *Kovács Endre* püspök *Deli János* kanonok-plébánossal koncelebrálva mutatta be.

Szabó Vilmos László OCist aranymisés áldozópap, középiskolai tanár életének 82. évében, június 29-én hunyt el. Vilmos atya 1916. szeptember 13-án született Makláron. 1926–30 között a Szent Bernát Gimnázium tanulója volt, majd a felső osztályokat oblatusként a budai Szent Imre Gimnáziumban végezte. A Rendbe 1934-ben lépett. Áldozópappá 1941-ben szentelték. A Pázmány Péter Egyetemen földrajz-természettudományi szakos tanári oklevelet szerzett. Baján tanított, majd a szétszórás után mint általános iskolai tanár később mint tudományos munkatárs dolgozott. Nyugalomba vonulása után Egerben élt. Az elsők között volt, aki 1990 januárjában a monostori élet újrakezdése céljából Zircra költözött, ahol haláláig megmaradt. Temetése július 4-én volt Zircen a Ciszterciek sírkertjében.

Diáktársunk, akiknek halálhíreről értesültünk: **Boros László** (1949) – Eger

Requiescant in pace!

Ha közölnivalód lenne, légy szíves írd meg vagy telefonáljál *Wolsky Agenor*, 3300 Eger, Kertész u.34. tel.:(36) 317 420 ill. *Oláh Gyula*, 1114 Budapest, Bartók Béla út 25.III.5/A. tel:(1) 386 2295 – címére.

Az Egri FEHÉR/FEKETE '98. Veni Sancte-i számát Oláh Gyula állította össze

EGRI *FEHÉR/FEKETE*

a Ciszterci Diákszövetség Egri Osztályának hírei

*Minden kedves öreg és fiatal ciszterci diáknak
áldott karácsonyt és boldog új esztendőt kívánunk!*

900 ÉVE LÁNGOLNAK ÉS VILÁGÍTANAK A CISZTERCIEK

Emlékezés Egerben a 900 éves évfordulón

1998. október 10-én szombaton tartotta emlékülését Ciszterci Diákszövetség Egri Osztálya valamint a Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium és Szakközépiskola az első ciszterci monostor alapításának 900 éves évfordulója alkalmából a Megyei Művelődési Központ dísztermében. Az ünnepi ülésen részt vett *dr. Zakar Polikárp* zirci apát, *dr. Kerekes Károly* ny. zirci apát, az Angolkisasszonyok Sancta Maria Intézetének igazgatója, az egri és a székesfehérvári ciszterci gimnáziumok vezetősége. Megjelentek a ciszterci diákok és tanárok, a rend barátai és tisztelői, a város vezetősége, élén *dr. Ringelhann György* polgármesterrel. Megtiszeltelte az ünnepi rendezvényt az Oktatási Minisztérium államtitkár asszonya, *dr. Szemkeő Judit* is. A szépen feldíszített pódiumon láthattuk a 213. sz. Koháry cserkészcsapat régi zászlaját is.

A Himnusz eléneklése után a megnyitó köszöntőt *dr. Kovács Endre Gergely* OCist püspök, érseki helynök, a CDEO elnöke mondta:

Arra emlékezünk, hogy 900 évvel ezelőtt indult el Cîteauxból, Cisterciumból a ciszterci gondolat, amely hazánkba több mint 800 éve már eljutott, és ide Egerbe pedig 1776-ban, amikor a Helytartó Tanács a Pilis Pásztói Ciszterci apátságra bízta a gimnáziumot, az intézetnek a fenntartását. Azóta a ciszterci gondolat itt ég, világít Egerben az egri gimnázium és tanárai által És mi most emlékezni jöttünk, hogy az emlékekből éljünk, az emlékek erősítsenek bennünket, és a múlt gyökereire emlékezve tudjuk építeni a jelent, még inkább a jövőt a következő harmadik évezred kezdetén.

Dr. Kovács Endre felolvasta az egyéb elfoglaltsága miatt távolmaradó *dr. Seregély István* egri érsek köszöntő levelét, amelyben Isten áldását kérte a ciszterciek megújuló szolgálatára.

A bevezető után üdvözölte az emlékülés résztvevőit *dr. Szemkeő Judit* államtitkáraszonny. Többek között a következőket mondotta

Mindannyian tudjuk, hogy a szerzetesrendek nevelő és tanítómunkája nélkül egyikünk sem lenne itt, és valószínű-

leg az iskoláink sem működnének. Nagyon nagy szükség van arra, hogy a mai oktatás vezetése tisztelettel nézze azt, hogy mi történt a múltban és használjuk fel mindazt amit az elődeinktől kaptunk. A nevelés ügyét mindannyian fontosnak tekintjük ma, és nevelésről a keresztény értékszemlélet nélkül azt hiszem nem lehetne sehol sem beszélni. Ezért mindenféleképpen szeretném a segítségüket kérni abban, hogy az országban újra ismét fontossá válhasson a nevelés ügye, és ne csak közoktatásról beszéljünk.

Ezután *Kriekstat: Soli Deo Gloriáját* hallottuk a gimnázium leánykarának szépen kidolgozott, nagy lelkesedéssel előadott tolmácsolásában. Az énekkart az iskola igazgatója *Lévai Zsolt* vezényelte.

Cîteaux alapításának körülményei

A szépen hangzó ének után *dr. Zakar Ferenc Polikárp* zirci apátúr tartotta meg igen nagy érdeklődéssel várt előadását: *Az első ciszterci monostor alapításának körülményei és mindenkorra érvényes tanítása* címmel. A közönség, az öreg- és a fiatal diákok nagy figyelemmel kísérték a tudós zirci apátúr szavait, amely sok tekintetben új megvilágításban mutatta be a 900 éve történetet, a ciszterci élet elindulását.

Cistercium az első ciszterci monostor, mai nevén Cîteaux 900 éves. Száz évvel ezelőtt mindenki úgy kezdte volna a mai beszédét, hogy a ciszterciek a Bencés Rend reformált ága. Most nem merném így mondani, mert a mai napig igazában nincs Bencés Rend, és a Ciszterci Rend is nagyon lassan fejlődött ki. Szent Benedek a 6. század közepén megírta a maga Reguláját a szerzetesi élet szabályozására. A benedeki Regula szerint a monostor „az istenszolgálat iskolája”, ahol a liturgikus istendicséret (zsolozsma), a lelki olvasás (lectio divina) és a munka harmonikus egyensúlyban van. Arra nem gondolt, hogy a monostorok majd valamiféle szövetségre fognak lépni. Tehát „rend”-alapítónak semmiképpen sem tudjuk mondani.

A munka az első keresztény évezredben nem volt valami nagyra becsült foglalkozás. Az emberek nem érték-

ték igazán az emberi munkát. A gazdagabbaknak, nemeseknek valamiféle foglalkozás időtöltésnek jó volt, de a munka teológiáját még nem ismerték. Ez odavezetett, hogy szerzetes közösségekben is a munka egyre inkább elmaradt és egyre inkább dominál a liturgia. Egyre több különös imádságot adnak a zsolozsmához, úgy hogy a 11. században Clunyben eljutunk odáig, hogy egy nap elmondtak 240 zsolotárt is, különféle litániákat és körmeneteket. De ebben az időben a monostorok lakói valahogy érzik azt, hogy itt felborult az egyensúly. S keresik, hogyan is lehetne mégis valahogy emberségesebben megélni Szent Benedek Reguláját. Ebben az útkeresésben részt vesz a molesme-i közösség. Az írásokban olvashatjuk, hogy Molesme-ben miről is vitatkoznak a szerzetesek: Mi az ami megfelel ténylegesen annak, hogy jó szerzetesek legyünk? Mi kell ahhoz, hogy a mi életünk harmóniában legyen? Ebben a kontextusban születik meg a gondolat: *Vissza Szent Benedek Regulájához*. A Molesme-ből 1089-ben kivonult szerzetesek, Cistercium alapítói, a liturgikus élet, a lelki olvasás és a munka egyensúlyát akarták visszaállítani.

Mi maradt a mai cisztercieknek ebből ami 1098-ban történt. Az, hogy ők harmóniára törekednek a Szent Benedek-i három alapvető elemmel ami a: *zsolozsma*, a lelki olvasás (*lectio divina* – ezt nehéz magyarra fordítani pontosan, benne van a magán imádságtól kezdve a Szentírás olvasásán át az elmélkedés és minden hasonló) és a *munka*.

Az évszázadok folyamán a munka nagyon megváltozott. 1098-ban és később is sokfelé kapával és kaszával mentek ki a szerzetesek, hogy megkeressék mindennapi kenyerüket. De a Rajnának az itteni oldalán a ciszterciek kezdettől fogva részt vesznek a missziós munkában is, a lelkipásztorkodásban és rájönnek arra, hogy bizony a szellemi munkát is komolyan kell venni. (Egyébként zárójelben megjegyzem, hogy már Szent Bernát idejében van olyan ciszterci szerzetes, aki a monostor falain kívül plébánosodik. Aki azt mondja hogy II. József találta fel azokat cisztercieket, akik plébánosok, az nagyon-nagyon téved.) A munka a ciszterci monostorokban ma is nagyon különbözik.

Ami megmaradt az 1098-as gondolatból az a munka teológiája, a munka értékelése. Nem merném azt mondani, hogy a XI. század végén vagy a XII. században pontosan úgy gondolkodtak a munkáról, ahogy azt a II. Vatikáni zsinat tette. Nagyon hosszú a fejlődés, amíg eljutottunk odáig. Ma tényleg ki merjük mondani, hogy nem kell elvonulni a világtól és nem kell valamilyen pusztaságba menni ahhoz, hogy az ember komoly szerzetesi életet éljen. Ehhez szükségünk volt többek közt XIII. János pápára és a II. Vatikáni Zsinatra.

A magunk életében is meg kell találnunk egyrészt az egységet, és másrészt a különféle elemek harmóniáját. Tehát meg legyen benne az amit legtöbbször Szent Benedeknek tulajdonítanak: *Ora et labora!* Ami nem csak szójáték, hanem nagyon komoly valóság. Szent Benedek ugyan ezt a három szót nem írta így le soha, de biztos, hogy benne van a Regulájában, és csak ez tud a szerzetesi életben harmóniához vezetni. Ilyen formában „*Ora et labora!*” csak 1880-ban írták le. Már előzőleg is vannak ilyen szövegek „*Ora Maria et labora Martha!*” utalva a Mária-Márta evangéliumi részletre. A ciszterciek lelkében Szent Bernáttól kezdve mindig ott élt, hogy az életnek e két oldalát nem szabad szétválasztani, mind a kettőre szükség van: mert ha Mária nem imádkozik, akkor baj van, de ha Márta nem szolgál akkor is. Cîteaux alapításának története felhívta mindenki figyelmét arra, hogy benne

van minden szükséges elem abban a harmóniában, amit az *Ora et labora!* – *Imádkozz és dolgozz!* – jelent.

Apátúr nagy tapssal fogadott beszéde után *Freytag Orsolyának* az iskola diákjának szavalatát hallhattuk.

Eger és a ciszterciek

Ezután dr. Kovács Béla ny. levéltári igazgató, ciszterci öregdiáktársunk *Eger és a ciszterciek* címen tartott előadását hallgattuk meg

Ebben az évben, a Ciszterci Rend alapításának 900. évfordulóján egyúttal a város életében meghatározó egri középiskola megkezdésének 310. évére, a ciszterci gimnázium történetének pedig 220 évet átölelő időszakára emlékezhetünk.

A rendelkezésemre álló szűk félóránál több, mint három évszázados történetét még akkor sem lenne könnyű részletesen ismertetni, ha az egyértelműen egyenes vonalú lett volna. Így most csak arra van lehetőségem, hogy vázlatos ismertetést adjak erről az időszakról. Inkább a régebbi, kevésbé ismert időszakokról szólok bővebben, az iskola újabb kori, általunk is megélt történetét csak főbb vonalakban említem meg.

Meghatottan hallgattuk az előadás befejezéséig elhangzott személyes vallomását:

Ha nekünk, öregdiákoknak el kellene mondanunk, hogy mit jelentett számunkra a ciszterci gimnázium, százan százféleképpen fogalmaznánk ezt meg, de végül az derülne ki, hogy felnőtté válásunknak, életünk alakulásának meghatározó időszaka volt az itt eltöltött idő.

Higgye el mindenki, az is, aki nem ebbe az iskolába járt, hogy nem mindent megszipító emlékezés mondatná ki az iskolánkat és tanárainkat dicsérő szavakat, hanem a nem könnyű éveket maguk mögött hagyott életünk mérlegelő józansága.

Amikor előadásra készültem, magam is megdöbbenem, hogy a velem korú generáció kisdíáként még ismerhetett olyan tanárt, aki 1891-ben már egri gimnáziumban tanított! A nálunk 10–15 évvel idősebb generáció pedig az emlékezés határait ugyanennyi idővel tudja távolabbra tolni.

Megszámoltam, hogy 1778 és 1948 között a rend tagjai közül összesen 232 tanár tanított rövidebb-hosszabb ideig Egerben, az itt jelenlevők kollektív emlékezete pedig 77 tanárára emlékezhet vissza.

Ezért nem tudok vállalkozni arra, hogy tanáraink közül név szerint bárkit is megnevezek, mert mindenkit még felsorolni is sok, egyet kihagyni az emlékezésből pedig igaztalan lenne.

Emlékezetünkben a ciszterci tanár alakja rögzült. Önálló és sajátos egyéniségüket a fehér reverenda és a fekete skapuláré nem eltakarta, hanem kiemelte. Imádságos lelkű szerzetesek és kiválóan képzett tanárok voltak, életüket Istennek szentelték, és tudásukat nekünk, tanítványoknak adták át.

Közülük számosan a teológia, az egyháztörténet, az esztétika, az irodalom, a nyelv- és a történettudomány, a gyakorlati pedagógia, zenetudomány, a természettudományok területén folytattak olyan munkát, amelynek eredményei a magyar tudományok életét gazdagították. S hogy tanítványaik is jól sáfárkodtak a tőlük kapott tudással, azt a humán- és reáltudományok minden területén

eredményt elért egri ciszterci diákok nagy száma bizonyítja.

Szerencsére régi tanáraink közül néhánynak még személyesen köszönhetjük meg a tőlük kapott életre szóló útravalót. Az itt jelenlevők emlékezete azonban fel tudja idézni a messzi múltból azok alakját is, akikre csak hálás szívvel gondolhatunk, és emléküket életünk végéig megőrizzük.

Örüljünk mindnyájan, hogy ciszterci diákok lehettünk!

Az újonnan indult ciszterci gimnázium tanulóinak pedig azt kívánom, hogy 20-30-50 év múlva ők is így érezzenek!

Gárdonyi és a Ciszterciak

Az ugyancsak nagy tetszéssel fogadott előadás után *dr. Kilián István* egyetemi tanár diáktársunk *Gárdonyi Géza és a ciszterciak levelezéseik tükrében* címen tartotta meg az emlékülés befejező, új kutatásain alapuló előadását:

A Gárdonyi-kutatás az utolsó években enyhén szólva nagyon szegényes. Kevesen szánják rá arra magukat, hogy leveleit, feljegyzéseit kiadják.

Gárdonyi Géza Egerben végezte el a tanítóképzőt. 1897-ben költözött Egerbe s ettől az évből életét csak az irodalomnak szentelte. Ekkortól lett neve egyre ismertebb, s tagja lett a Petőfi, a Kisfaludy, a szegedi Dugonics Társaságoknak is. 1910-ben az MTA tagjává választotta. 1922 október 30-án halt meg Egerben.

Gárdonyi minden valószínűség szerint csak Egerbe költözése évétől, 1897-től teremthetett kapcsolatot Egerben a ciszterci tanárokkal. Az alább idézett levelek dátumai is ezt a feltételezésemet erősítik meg.

Kerekes Károly az Egri Fehér Feketében megjelentetett cikkében úgy véli, hogy az egy negyedszázadon át Egerben élő író, *Maczki Valér*al, *Greska Kázmérral*, *Tordai Ányossal*, *Kürti Menyhérttel* és *Werner Adolffal* tartott kapcsolatot.

Átnéztem Gárdonyi Géza levelezését, s ez *Kerekes* apát úr állítását alátámasztja. *Greska Kázmértól* ugyan nem találtam levelet, a Széchenyi Könyvtár Kézirattárában azonban őriznek egy rövid táviratot Gárdonyitól *Kassuba Domokos*nak is. Az író a ciszterciak közül *Maczki Valér*al kapcsolatban.

Greska Kázmér 1886/87-es tanévben mint egyszerű fogadalmas élt Egerben, 1892–98-ig itt tanított. *Greska* és *Gárdonyi* közötti kapcsolat tehát ezekben az években alakulhatott ki. *Greska* 1903-tól a zágrábi egyetemen tanított magyar irodalmat. Elbeszéléseket, középkori himnuszokat írt, fordított. A Gárdonyi-levelezésben nincs annak nyoma, hogy az íróval személyes kapcsolata lett volna.

Werner Adolffal, a gimnázium igazgatójával, a későbbi zirci apáttal viszont kapcsolata teljesen hivatalos lehetett. Ezt egy távirat szövege és egy alább idézett Gárdonyi levél tanúsítja. Ő készítette fel *Kerekes* apát úr szerint Gárdonyit utolsó útjára Gárdonyinak *Werner Adolffhoz* írt egyik levelét érdemes itt szó szerint idézni:

Főtisztelendő Uram!

A fiam újságolja, hogy holnap félőrai áristom vár rá. Én ebben nyugodnám, hanem az aggaszt, hogy többedmagával lesz bezárva, és a czimborák valami olyan mulatóságra tanítják, amely romboló hatású lesz egész életére.

Alázatosan instálok méltóztassák tekintetbe venni ezt az aggodalmamat. Nekem ez az együgyű kis rossz tanuló mindenem. Az anyja alig három éves korában elhagyta és

én dajkaként neveltem, így hát a viszony is szorosabb köztünk mint apa és fiu között szokott lenni. De mondom nem a büntetéstől féltém – mert az kell, – hanem csak az alkalomtól

kiváló tisztelettel kész szolgálja Gárdonyi

Mély baráti kapcsolat fűzhetette Gárdonyit *Maczki Valér*hoz, aki 1890-től 1921-ig élt Egerben. Gárdonyi egyik hozzá címzett levele arról győz meg, hogy a szerzetes tanár és az egri író gyakran meglátogathatták egymást, s ha hosszabb ideig nem találkoztak, akkor a kölcsönös beszélgetés hiányozhatott az írónak. 1909. május 25-én ilyen baráti levelet fogalmazott Gárdonyi *Maczki Valér*hoz:

Kedves jó Valér Bátyám!

A sétálás ugyan mindenkor egészséges, de ha már erre sétálsz, pihenj is meg nálunk. S főképpen: izend meg valamicskével előbb, hogy itthon lehessenek.

Ugyis sajnálom, hogy ritkán találkozunk.

A fiam délután 2. óraker mindennap lefut a postára. Az inastok megmondhatná neki kedves és megtisztelő szándékodat. A fiam ugyanis 2. óraker posta előtt lődörög. Könnyen megismerhető nagy bagoly-fejiről.

Szeretettel várlak mindenkor Gárdonyi

909. VI. 23.

Gárdonyinak még egy levele szól *Maczki Valér*ről. Ennek címzettje azonban *Werner Adolf*, aki 1917-től 1924-ig volt az egri gimnázium igazgatója

Nagyságos és Főtisztelendő Főigazgató úr!

A főtisztelendő szerzet gyászában megilletődött szívvel osztozom.

Valér bátyánk és barátunk immár az Úr előtt állva mondja alázatos beszámolóképpen: – szántottam, vetettem... Az ő emléke nem oszlik el itt -lent a fáklyafüsttel.

Önökkel érző tisztelője Gárdonyi Géza

Maczki Valér 1921. december 4-én halt meg Egerben. A következő napon idősebb író barátja halála miatt fejezte ki részvétét az egri ciszterci család atyjának, *Werner Adolf*nak. E néhány levél alapján feltételezhetjük, hogy Gárdonyi és *Maczki* kapcsolata egészen bensőséges volt, s nem bántotta a tudós ciszterci tanárt az a sok mende, monda, amely Gárdonyi alakját ekkor már jócskán körülölelte. Az sem zavarta meg barátságukat, hogy Gárdonyinak voltak negatív megnyilatkozásai is az egyház társadalmi szerepéről vagy éppen princípálisa nem éppen emberséges magatartásáról.

*Madarász Flóris*sal, aki 1904-től 1915-ig tanított Egerben nem volt ilyen bensőséges kapcsolata. Ismeretségük az íróval irodalmi, szakmai jellegű lehetett. Levelét 1912. május 10-én írta Gárdonyi a nála mintegy kilenc évvel fiatalabb paptanárnak.

Kedves és tisztelt Tanár úr!

Csak dicsérhetem az aggodalmát, hogy amint mondja: pap is, tanár is, átadhatja-e drámai munkáját a mai színpadnak?

Hát bizony a mai színpad fölött nem a kultura ragyog. A nemzeti színek is megfakultak rajta. A fehér peploszban ábrázolt műzsa ma már nem tudom milyen ruhás kisaszszonnyal cserélhető meg a színészet szimbolikájában.

Mégis azt mondom, hogy az aggodalma fölösleges. A színpad örökre az élet bűvös tükré marad, s mink vagyunk a hibások, hogy mostanában mocsarat tükröz. Mért ne

állíthatná ön azt a nemes fantáziával megírt drámát a mai színpadra? Mért ne szorítsuk ki virággal a dudvát? Hiszen, ha csak egy estét foglal is el a színműve a műsorban, az is térhódítás: leszorítása egy estéről a népmulatót léhaságoknak.

Hogy pap és tanár Nem írtak-e valamikor a jezsuiták is színműveket Bár volna a papok és tanárok között sok olyan költői tollú ember, mint ön, akkor bizonyára kevesebb trikót szarítanának a színház udvarán.

Kívánom, hogy a színészek valóban művészek legyenek az ön estéjén, a közönség pedig megértse.

Tisztelő híve Gárdonyi Géza
Eger 1912. VI. 10.

Madarász Flóris jeles irodalomtörténész és író volt. Talán ő volt az első, aki Gárdonyi írásművészetéről terjedelmesebb írást megjelentetett 1909-ben *Gárdonyi Géza* címmel. Két színművet írt s ezeknek a címe A tékozló fiú (1905) Hajótörés (1912) volt. Hogy színpadra került-e valaha Madarász drámája, azt most még megmondani nem tudom, örvendetes azonban, hogy Gárdonyi első egri monográfusa drámáját nyilván szerény hangnemű kíséreléssel levéllel együtt elküldte Eger híres írójának, aki a fenti választ küldte Madarász Flórisnak.

Tordai Ányos 1913-tól 1924-ig oktatta az egri ciszterci gimnázium diákjait. Innen Budára helyezték. Kapcsolatuk ezekben az években alakulhatott ki. Az írótól tizenhat esztendő választotta el. A ránk maradt levelek tanúsága szerint azonban kapcsolata később is megmaradt az íróval és az író fiával Gárdonyi Józseffel is még az író halála után is. Abban reménykedtem, hogy a legtöbb levelet Tordaival váltott Gárdonyi. Ezt az eddig elért levélhagyaték egyelőre nem bizonyítja. Mindössze egyetlen rövidke levél bizonyítja, hogy Gárdonyi és Tordai levelet is válhattak. Ez is puszta két szó. Tordai előnyomatott bajai levélpapírján köszönetét fejezte ki az írónak: – *Meleg köszöntéssel VIII/1.* (Évszám nélkül)

Gárdonyihoz nyilván személyes kapcsolat is fűzte, ezt azonban egyelőre csak ezzel az egyetlen két szavas köszönő levéllel tudom igazolni. A magyar tudományos sajtó képviselői azonban őt tarthatták a legjobb Gárdonyi ismerőnek.,

A ciszterciek és Gárdonyi kapcsolata tehát az író halála után is folytatódott Tordai Ányos szíves szeretettel írt Gárdonyi József könyvéről, de tevékenyen közreműködött Gárdonyi „mauzóleuma” megteremtésében is. A cisztercieknek tehát jelentős szerepe volt Gárdonyi utóéletének alakításában is.

A ciszterciek és Gárdonyi kapcsolata az elhangzottaknál nyilván sokkal tartalmasabb és elmélyültebb lehetett. A kapcsolatot ilyen minőségét azonban egyelőre csak az egyik fél részéről tudtam igazolni. A Gárdonyi hagyaték felderítése nem volt túlságosan nehéz. Tudtam, hogy jelentős hagyatékot őriz két közgyűjtemény, az egri Dobó István Múzeum és az Országos Széchényi Könyvtár. Gyanítható, hogy a Petőfi Irodalmi Múzeum is rendelkezik hasznosítható anyaggal. Tovább kellene azonban folytatni a kutatást a ciszterciek hagyatékában. Egerben, Baján, Zircen, vagy a hozzájuk tartozó levéltárakban. Mi történt a dedikált könyvhagyatékokkal, a levelezésekkel a nevezett ciszterciek halála után? Nyilván rendi levéltárakba került. De mi történt azokkal a szerzetesrendek felosztása és a gimnáziumok államosítása után? Ezekre a kérdésekre itt most felelni nem tudok. Egy azonban bizonyos, hogy az egri ciszterciek, vagy valamennyi ciszterci gimnáziumban tanító ciszterciek a magyar kultúra jelentős tényezői voltak. Hagyatékuk megőrzése nemzeti érdek.

Az elmondottak valamiről kétségtelenül meggyőztek. Ahogyan a jezsuiták vagy a piaristák rendtagjaik halála után hagyatékukat szigorú rendszerességgel őrzik rendi könyvtárakban vagy levéltárakban, úgy kellene a ciszterci hagyatékot is számon tartani, hiszen számtalan dedikált könyv, de ennél mérhetetlenül többet érő jegyzet, levélműanyag maradt a ciszterci rendtagokról a Rendre, amely dokumentálja a Rend képviselőinek kapcsolatát a magyar kultúra jelentős képviselőivel.

A közönség nagy figyelemmel hallgatta az érdekes előadást, hiszen még jól emlékeztek az abban szereplő tanáraikra, és Gárdonyi Józsefre is, a nagy író fiára, aki többször megjelent annak idején az iskolai rendezvényeken, és nagy tapssal fogadta dr. Kilián István az értékes előadását.

Az emlékülés Szózat eléneklésével ért véget.

Az emlékülésen elhangzott eladásokról csak rövid összefoglalást tudunk – hely hiányában – közölni. Az apatúr előadásának szövege már megjelent az Új Hevesi Napló decemberi számában. A többi előadás szövege a lap következő számaiban olvasható. Tervezzük az emlékülés anyagát – ha elegendő anyagiak állnak rendelkezésünkre – egy kis füzet formájában közreadni.

A Ciszterci Diákszövetség Egri Osztályának közgyűlése

A diákszövetség tagjai az emlékülés befejezése után megtartották az évi rendes közgyűlést, melynek egyetlen napirendi pontja dr. Száva József úv. elnöki beszámolója volt:

Alapszabályunk értelmében évente kell közgyűlést tartanunk és idén ezt a most lezajlott jubileumi emléküléshez

csatlakozóan tartjuk meg röviden, hogy ne terheljük egyre idősödő tagságunkat újabb Egerbe utazással.

Hagyományainknak megfelelően először most is emlékezzünk meg a tavaly szeptemberi közgyűlés óta elhunyt diáktársainkról és ciszterci szerzetesekről. (A felolvasottak a lapunk számaiban már leközlött 28 elhunyt neve.)

A 28 fő eltávozását az új belépések már nem tudták kompenzálni, így a korábbi 255 létszám mostanra 233-ra csökkent. A mai közgyűlésen megjelentek száma – mintegy 100 fő – azonban így is meghaladja az alapszabályban előírt 40 főt, tehát határozatképes a közgyűlés.

Tekintettel, hogy az Oláh Gyula tagtársunk szerkesztésében és tagjaink írói közreműködésével készülő, negyedévenként megjelenő Egri FEHÉR/FEKETE c. lapunkban részletesen tájékoztattuk tagjainkat diákszövetségünk életéről, beszámolóinkban csak lényeges tevékenységek és események felsorolására szorítkozom.

Miután tavaly ősztől a 97/98-as tanévben a Gárdonyi gimnázium teljesen a Ciszterci Rend irányítása alatt volt, még jobban elmélyítettük az eddig is gyümölcsöző kapcsolatot az iskola igazgatósága és diákszövetségünk között. Ennek egyik ünnepélyes megnyilvánulása volt az 1998. májusi első ciszterci ballagás, amelynek során az osztályunk anyagi támogatásával is elkészült és osztályelnökünk által megáldott új, a ciszterci címert és feliratot viselő művészi kivitelű zászlót átadtuk az iskolának. Jól eső érzés volt azt is látni, hogy az 1998-as Veni Sanctén a gimnázium diáksága és szülei tanárai vezetésével zsúfolásig megtöltötték a Szent Bernát templomot és fegyelmezett magatartásukkal, a szertartásban való aktív részvétellel emelték az ünnep fényét.

1997 ősztől a Rendházban működő volt Ady Endre kollégium is a Rend irányítása alá kerülve, Szent Erzsébet nevét vette fel bensőséges ünnepek keretében, amelyen az Egerben működő egyházi társkollégiumok vezetői mellett mi is részt vettünk. Osztályunk a kollégium tele-

kommunikációs rendszerének fejlesztéséhez nyújtott segítséget.

Az osztály munkájának koordinálására kéthavonta megtartottuk a Rendház vendégszobájában vezetőségi üléseinket, amelynek főtémája az elmúlt időszakban a mai jubileumi ülés megszervezése volt. Ennek sikerességét a nívós előadások és a szép részvétel mutatják és ezúton mondok köszönetet mindazoknak, akik ebben a munkában részt vettek.

Az Osztály tagjai összetartozásának erősítésére rendszeresen megtartottuk összejövetelünket Budapesten a Szent Bernát cserkészcsapat otthonában negyedévenként mintegy 30 fős részvétellel. Nagy örömmel tettünk eleget '97. nov. 19-én és '98 május 20-án Keszthelyi Ferenc váci püspök diáktársunk most már hagyományossá vált meghívásának mintegy 35–40 fős létszámmal.

Közreműködtünk az MCDSZ országos feladatainak végzésében is, amennyiben osztályunk üv. elnöke egyben az országos főtitkári feladatokat is ellátja és részt vesz a többi ciszterci gimnázium mellett működő diákszövetségek közgyűlésein.

Röviden, de örömmel említem meg, hogy pár évi megtorpanás után ismét fellendülőben van a 213. sz. Koháry István cserkészcsapatunk munkája. Ennek szép megnyilvánulása volt a napokban megtartott fogadalomtétel és azok a különféle vetélkedő eredmények, melyeket a csapat tagjai Csák György pk.h. tanár úr vezetésével elértek.

Osztályunk gazdálkodásáról röviden néhány számadat:

CDEO pénzforgalma 1997.01.01-jétől 1998.10.10-ig – Tóth Kamill beszámolója alapján

A Ciszterci Alapítvány pénzforgalma 1997.01.01-jétől 1998.10.10-ig – Szelényi János beszámolója alapján

<i>Nyitó állomány 1996. jan. 1-jén</i>	49 301Ft
<i>Bevételek</i>	
– Tagdíj- adománybefizetések	<u>274 480Ft</u>
Összesen	323 781Ft
<i>Kiadások:</i>	
– MCDSZ hozzájárulás	19 000Ft
– Debreceni Sixtus emléktáblája	47 360Ft
– F/F újság (egri, pécsi)	83 460Ft
– Iskolazászló	10 000Ft
– 213. Koháry cscs. támog.	12 000Ft
– Szent Erzsébet kollégiumnak	20 000Ft
– Kegyeleti- és emlékkoszorúk	17 490Ft
– Bankköltség (1997. és 1998.)	45 029Ft
– Ügyviteli kiadások	14 328Ft
– Postaktg.	<u>47 521Ft</u>
Összesen	316 188Ft

Záró állomány 1998.10.10-én **7 593Ft**

<i>Nyitó állomány 1997. jan. 1-én</i>	115 332Ft
<i>Bevételek</i>	
– Alapítványi befizetések	70 951Ft
– SZJA 1% APEH-től '97-ben	18 729Ft
– Kamatjöváírás	<u>907Ft</u>
Összesen	205 919Ft
<i>Kiadások:</i>	
– Adomány a templomtétó jav.-ra	127 000Ft
– Szt. Erzsébet koll. fax-bevezetés	62 375Ft
– Ügyviteli kiadások	<u>1 519Ft</u>
Összesen	190 894Ft

Maradvány 1998.10.10-én **15 025Ft**

Várható bevétel az APEH-től, mintegy 30 000Ft, a SZJA 1%-a. Köszönet mindazoknak, akik az 1998-as adóbevallások során a javunkra rendelkeztek.

Fenti gazdasági beszámolókból látható, hogy mindkét számlánkon fogytán van a pénz, ezért kérjük tagtársainkat, hogy elmaradt tagdíjbefizetéseiket rendezzék.

Ugyancsak anyagi vonatkozású ügy a régi tablók bekeretezése. Elhelyezésük biztosított, de csak bekeretezve. Egy-egy tabló keretezése, üvegezése 7-8 ezer Ft körül lesz. Kérjük az egyes évfolyamok találkozó-szervezőit, hogy 1999 I. negyedéig szedjék össze ezt az összeget, hogy a jövő évi közgyűlés idejére a tablók már ott lehessenek a gimnázium dísztermi folyosóján.

A közgyűlés a beszámolót egyhangúan elfogadta.
A közgyűlés sajnálattal emlékezett meg a Zircre távozott
Mozsgai József Tádé atyáról, akit az apát úr a Zircen

bekövetkezett több haláleset miatt helyezett oda és köszöntötte a helyére kinevezett *Nagy Menyhért Mózes* atyát, akinek eredményes munkát kívánunk.

900 ÉVES ÉLETFÁNK, CISTERCIUM

Ezerkilencvennyolc... Egy lelkes kis csapat
Istent-embert szolgálni keres új nyomot;
Frankhon burgundi grófja nekik ingyen ad
egy bogánctalakat, „Cîteaux”-ot, Cisterciumot

Itt épít „Új Monostort” s fából templomot
a Molesme-ből átjött huszonegy szerzetes;
családként élt, imádkozott és dolgozott,
mindenre készen, ami szép, jó és nemes.

Műhelyben, szántóföldön s könyvtárban serény,
ír, másol, jobb és szebb világ után kutat;
s ha jó az éj zsolozsmás szíve lesz a fény,
mely vaksötét földünkről ég felé mutat.

Az Új Monostor rendje, úgy tűnt, csalfa kép,
azaz hogy életté váltani nem lehet;
ők tudták, nem magukért jöttek, Istenért,
ki „emberszerető” és mindent megtehet.

Szent Róbert, Alberik s Harding István után
jött Bernát, Elréd, Gertrud és a többiek;
száz év sem múlt el és a lelkesek nyomán
négy száz monostorban éltek ciszterciek...

Ezerszáznegyvenkettőben hazánkban is
első palántaként Cikádor (Bátaszék),
és még tizenhét férfi ház s négy női is
virul a törökvészig, mely mindent kitép.

Ma újra sarjad Zirc – jövönk! – ezt súgja most
viruló leányapátságunk Dallas is;
két női monostorunk van; Érd s Kismaros,
ez is remény jövönkre s egyben zálog is...

Csodás kilencszáz éves életfánk, Cistercium,
minden megélt napfényed s éjsötéted oly nemes,
hogy nekünk ez ma is az élő Evangélium:
Istenképű emberként élni így lehet s így érdemes!

Zirc, 1998. szept. 25.

Kerekes Károly

A ciszterciek 900 éve amit egy kis füzetből megismerhetünk

Ahol a ciszterciek élnek vagy működnek, mindenütt megemlékeznek a Rend alapításának 900 éves évfordulójáról. Ezeket nem kívánom és nem is tudnám felsorolni egyrészt nagy számuk, másrészt ez irányú ismereteim hiánya miatt. Érdemes azonban megemlíteni az ebrachi volt ciszterci apátság, ma plébánia, ez alkalommal kiadott füzetét, mely nem csupán ennek az apátságnak, hanem az egész Rendnek a történetét összefoglalja, benne néhány magyar vonatkozással.

Ebrach a bajor Frankföldön fekszik, s eredetileg kora góttikus, jellegzetesen ciszterci szerkezetű temploma dús barokk berendezéssel ma is áll. Ebrach anyaháza a morimondi apátság volt.

Az ebrachi plébánia kiadásában megjelent, *Hubert Patzel* által írt könyvecske (900 Jahre Zisterzienser) térképmellékletein föl van tüntetve Cikádoron kívül Zirc, Szentgotthárd és Apátfalva is, mely tudni valóan mint apátság a Bélháromkút nevet viselte. Ettől délnyugatra csak egy fölírás nélküli pont jelzi a pásztói apátságot.

A fentebb említett mű számos apátság címerét is bemutatja. Heraldikai érdeklődésem okán kerestem köztük a Ma-

gyarországon ismert és az általunk is viselt címer előképét, elődjeit. Az első apátságok címerei többnyire a francia királyság liliomát és burgundi címerelemeket tartalmaznak. Keresztet egyedül Morimond apátsága visel címerében liliomos végű szárakkal. A kereszt körül a MORS szó betűi láthatók. Föltehetően a név – Morimond – összefüggésbe hozható e szóval, mivel azt jelenti, hogy a világ számára meghalt(ak). A nálunk is használt szélesedő szárú, talpas kereszt (croix patté) a heiligenkreuzi apátság, majd az ausztriai, a magyar és a lengyel kongregáció címerében látható. Az őrdaru képét egyedül a ciszterci rendből kivált trappisták címerében fedeztem fel. Mindenesetre az általunk ismert címer valamennyi eleme föllelhető régi címerekben is, ha sokukban nem is szerepel egyikük sem, de a kereszt, a MORS szó már a Cîteaux-ból alapítottak egyikének, Morimondnak címerében is megjelenik.

Tisztelettel és hálával gondolok a Ciszterci Rendre, melynek iskolájában 8 éven keresztül tanulhattam, nevelődtem, és fogok gondolni tovább is, míg a kereszt szárain olvasható szó beteljesüléséig eljutok.

(Dr. Egres Jenő)

Búcsúzunk Tádé atyától, köszöntjük Mózes atyát

A régi értesítőben *A tanév története* cím alatt minden évben olvashattuk, hogy az intézet fenntartója a zirci apátúr kiket helyezett az iskolánkba és kiket helyezett el onnan. Sokszor csodálkoztunk, néha sajnáltuk a hozzánk közelebb álló tanáraink elhelyezését.

E tanév elején is tudomásul kellett vennünk, hogy *Mozsgai Tádé* atyát az apátúr Zircra helyezte. 1993-ban örömmel vettük, hogy ő volt az első ciszterci, aki újból a rendház lakója lett. Készséggel segítettünk, amikor a templom, a kollégium és az iskola egy-egy gondjával hozzánk fordult. Nagy teher nehezedett vállára, és mi öregdiákok is sokszor kíméletlenül, egyre türelmetlenebb sürgető kívánóságainkkal ostromoltuk, hangoztatva saját elképzeléseinket az iskolánk jövőjét illetően. De mindinkább közelebb éreztük magunkhoz. Megszerettük, és sajnáljuk, hogy itt hagyott bennünket. Búcsúzunk tőle!

1994-ben – újságunk karácsonyi számában – kérésünkre egy kis írást olvashattunk tőle életútjáról. E cikknek befejező szavai voltak: „*Az Úr egy esztendő után, hatalmas megalázások árán, lelki békével jutalmazott meg...*” Kívánjuk neki, hogy ezt a békét most is találja meg a zirci monostorban.

Tádé atya 1993–1998 között volt az egri rendház főnöke.

Szeretettel köszöntjük *dr. Nagy Mózes* atyát az egri rendház új házfőnökét

Mózes atyát az egri *Katolikus Hang* november 22-i számában megjelent interjúból vett részlettel szeretnénk bemutatni:

– *Mózes atya! Először önmagáról szóljon pár szót olvasóinknak*

– Több mint két éve élek újra Magyarországon Székesfehérváron van egy gimnáziumunk, ahol kb. 1400 növendéket oktunk, itt tanítottam én is, hittant az érettségizőknek, és franciát, ami az én szakom.

1950-ben szöktem ki az országból, majd ezután Rómában telepedtem meg, ahol teológiát tanultam. Innen 1953 januárjában kerültem az Egyesült Államokba, ahonnan 1996-ban tértem haza. Eközben egy-két évet töltöttem Kanadában is. Jó ideig tartózkodtam Franciaországban, ahol tanultam, illetőleg pasztorációban is részt vettem, méghozzá Párizsban.

– *Milyen tervei vannak Egerben?*

– Egri rendházunkat, a Szent Erzsébet Kollégiumot és a Gárdonyi Gimnáziumot is segítem abban, hogy túljonson a nehézségeken. A legszükségesebbnek azt tartom, hogy az épületeket helyrehozzassuk. Ehhez szükséges pénz természetesen valamilyen úton-módon nekem kell előteremteni... Ezek olyan nagy tervek, hogy összefogásra van szükség.

Isten hozta Egerbe! Szeretnénk, ha az öregdiákokat is segítőtársainak tekintené nehéz munkájában. (O.Gy.)

A TABLÓINKRÓL

Dr. Száva József ügyvezető elnökünk a közgyűlési beszámolójában említette a bekeretezésre váró tablók ügyét. Az iskola vezetésével tárgyalva abban állapotunk meg, hogy a tablók csak bekeretézve és üvegezve lehet az

iskola második emeleti – a mostani dísztermi, régebben a rajztermi – folyosóján elhelyezni.

Az alábbi évfolyamok bekeretetlen tablói a templom emeleti hittantermében található:

1934-ben, 1936-ban, 1937-ben, 1938-ban, 1939-ben,

1940-ben, 1942-ben, 1943-ban, 1946-ban, 1947-ben, 1948-ban érettségizettek.

Célszerű lenne, ha ezeket a tablókát egységesen tudnánk bekeretézteni, így olcsóbban is megoldható. Ezért kérjük a fenti évfolyamokat, hogy a keretezéshez szükséges összeget gyűjtsék össze.

Az alábbi évfolyamok tablói hiányzanak. Ezen évfolyamok ún. kistablóiról a Diákszövetség egy-egy másola-

tot készítettett, és ezeket fogjuk a II. emeleti folyosón elhelyezni:

1933-ban, 1935-ben, 1941-ben, 1944-ben érettségizettek.

A templom emeleti hittantermében még több régebbi évfolyam tablói is megtalálhatók. Hely hiányában azonban ezeket kifüggeszteni nem tudjuk, ezért bekeretézetté-

süket sem tervezzük. Talán lesz majd rá lehetőség, hogy egyszer ezek is láthatóak lesznek iskolánk folyosóján...Ezek az

1918-ban, 1918-ban (katonai), 1919-ben, 1920-ban, 1922-ben, 1925-ben, 1928-ban, 1931-ben és

1932-ben érettségizettek tablói.

Kérjük a kedves diáktársainkat, hogy a mellékelt csekken az 1999. évi tagdíjat szíveskedjenek befizetni, hogy támogathassuk iskolánkat, a Rendet és mindenkinek küldhessük újságunkat.

Egri ciszterci diákok voltak...

A régi értesítőkből olvashattuk "Intézetünk tanulói voltak a közélet és az íróvilág jelesei közül" fejezetet. – Ennek nyomdokain, de azért egy kicsit tágítva a kört, közlünk írásokat elhunyt diáktársaink életútjáról.

Sziklai Oszkár

1924–1998

Váratlanul elhunyt a Kanadába emigrált egykori ciszterci diák. Erdész család gyermekeként Tobákos tanár úr osztályában végezte a gimnáziumot 1934-től 1942-ig és mindvégig a Foglárban lakott. Családi tradícióként az erdész pályát választotta és Sopronban az Erdőmérnöki karon 1946-ban – az évfolyam elsői között – szerzett oklevelet.

Pályafutását az erdészeti kutatásban kezdte, majd az Egyetemen oktatott. Szakterülete az erdészeti nemesítés volt, ahol már akkor figyelemre méltó eredményeket mutatott fel.

A cisztercieknél magába szívott elveit később sem adta fel, ezért egyetemi katedrára nem számíthatott. A történelem sorsfordulói azonban pályáját gyökeresen megváltoztatták. 1956 októberében az egyetemi ifjúság egységesen a forradalom oldalára állt, mint rátermett és elismert vezető Ő lett a polgárőrség parancsnoka. Többnyire ismert az Egyetem és az ifjúság Odisszeája... November 4-én 450 egyetemi hallgató erdész., bányász, földmérő, geológus –, valamint 50 tanár családdal együtt hagyta el az országot. Köztük Sziklai Oszkár is, 3 gyermekes családdal. Némi hányattatás után 350 fő Kanadában, Van-

couverben lelt otthonra, ahol az erdészeti kar mint „Soproni Divisio” működött és adott Kanadában is elismert oklevelet. A magyar oktatás befejeztével Sziklai Oszkár a Vancouveri Egyetem erdészeti fakultásán lett egyetemi tanár. Ekkor csúcsosodott ki szakmai pályája. Mint elméleti és gyakorlati ismeretekkel jól felkészült kutató a fenyőnemesítés terén nemzetközi elismertségre tett szert. A világ számos országában tartott előadásokat és vették igénybe szakértői tevékenységét. Így Kínában több mint ötvenszer megfordult.

Az enyhülés éveit később lehetővé tették hazai látogatásait, amelyek során kutatásait a hazaiak rendelkezésére bocsátotta. Közreműködött külföldi fenyőfélék hazai kísérleteiben, és ennek kapcsán gyakrabban is hazalátogatott. Több tonnát kitevő könyvtárát és kutatási anyagait saját költségén Sopronba szállíttatta.

Részt vett a magyar erdészeti kutatás 100 éves jubileumi ünnepségén. Kanada képviselőjeként Ő köszöntötte az intézete, és vette át a magyar kutatói kitérőt. Néhány nappal ezután, 1998. november 18-án Sopronban váratlanul ragadta el a halál.

(Dr. Erdős László)

hírek...hírek...hírek...

• A CISZTERCI RENDRŐL

A Rend 1998. december 3-i kiadványa (Schematismus) szerint a Zirci Apátságához tartozó ciszterciek 59-en vannak, ebből 47 örökfogadalmas atya, 9 klerikus és 3 novícius.

• **A CISZTERCI ALAPÍTVÁNYUNK** a SZJA 1% -ából az 1997. és az 1998. években is részesedett. Tekintve, hogy az új adóbevallási időszak már megint közeleg, aki teheti, **most is ajánlja fel az 1%-át** az alábbi adószámot feltüntetve:

Ciszterci Alapítvány Eger 19134934 – 1 – 10

• **AZ EGRI ÚJSÁGOK** is megemlékeztek A 900 éves jubileumi emlékülésünkről. A *Heves Megyei Hírlap* „Megteremteni az élet harmóniáját” címmel közöl egy rövid összefoglalót az ülésről, továbbá egy szép fényképet, amelyen az emlékülésen résztvevő 6 ciszterci atya képe látható. A *Heves Megyei Nap* „A hit, az egyház védelmére mindig szükség van” címmel számol be – talán nem a lényegyet megragadó – írásában a egri és a belapátfalvi emlékülésről. A *Katolikus Hang*-ban „A ciszterciek 900 éve jubileuma” címmel olvashatunk szép összefoglalót az emlékülésről Kerekes Károly tollából.

• **KARÁCSONYI HANGVERSENYT** adott a többéves hagyományoknak megfelelően 1998. december 17-én a zsúfolásig megtelt Szent Bernát templomban a Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium és Szakközépiskola ének- és zenekara *Lévai Zsolt* igazgató és *Kovács László* ének és zenetanár vezényletével. A közismert magyar karácsonyi dalok mellett Kodály: Magyar mise; Adventi ének, Händel: Glória; Largo, Corelli: Karácsonyi concerto, Delhusa: Ha hallod a harangok hangját c. művei szerepeltek a műsoron. Szólisták voltak: *Monostori Tamara*, *Blaskó Imre*, valamint *Kovács Gábor* trombitaművész.

Az egyes énekszámok között *dr. Nagy Andorné ny.* igazgató összeállításában nívós irodalmi műsor hangzott el Babits, Gárdonyi, Dsida Jenő, Sütő András, dr. Kerekes Károly művei alapján. Előadók voltak: *André Tibor, Freytag Orsolya, Koncz Edina, Marosvölgyi Tamás, Pisák Annamária* (Dr. Száva J.)

- **A KOHÁRY ISTVÁN** cserkészcsoport életéből kaptunk további híreket *Csák György* tanár úrtól:
 - 1998.február-március folyamán az Új Ember több héten át tartó történelmi vetélkedőn eredményesen szerepeltek: *Csák Péter, Enyedi Ferenc, Pádár Gergely, Soós Tamás, Vitális Gábor és Vozik István* cserkészek.
 - Március 15-én a városi ünnepségen és a koszorúzáson vettünk részt; 28-án pedig gyalogtúrán voltak cserkészeink (5 fő) – Szarvaskő, Szarvaskő vár, Gilitka-kápolna, Monosbél útvonalon.
 - Április 4-én a Mátrában a **Mátrabérc** teljesítménytúrán (56 km) voltunk jelen; 18-án Felsőtárkány mellett, a Várhegy térségében rendezett **Kolacskovszky** emlékversenyen ért el csapatunk (*Pádár Gergely és Vitális Gábor*) országos II. és *Ferencz Viktor III.* helyezést.
 - Május 9-én cserkészeink részt vettek a ciszterci iskolák közötti akadályversenyen, ahol 9 induló csapat közül az V. helyezést szerezték meg.
 - Július 9-én 5 fiú sikeres cserkészipróbát tett Dr. Kovács Endre OCist püspök atya jelenlétében.

- **JUBILEUMI ÉVKÖNYVET** adott ki a pécsi *Nagy Lajos* és a budai *Szent Imre* gimnázium is az 1997/98 tanévről. A Nagy Lajos gimnázium közel 200 oldalas évkönyvében tanulmányokat olvashatunk többek között Polikárp apátúrtól, valamint Arató Orbán atyától. Találunk írásokat az iskola tanáraitól és bőven a diákoktól is. Olvashatjuk a tanév legfontosabb eseményeinek történetét, s megtaláljuk diákok érdemjegyeit.

A Szent Imre gimnázium az újraindulása utáni első évkönyvét adta ki, amelyben a 900, 150, 85, 70, 50, 1 éves – „jubileum”-okat számos új és régi írás köszönti, ismerteti. Az elmúlt egy év iskolatörténetét is megismerhetjük. Érdekes színfolt a 13 osztály – minden osztály egy védőszentet választott – osztályfőnökeinek írása. A szokásos „*Erdemsorozatot*” nem találjuk meg az évkönyvben. Az iskola életét viszont igen sok szép képpel illusztrálják.

Nagy örömmel és büszkeséggel tartottuk kezünkben az újjáéledő ciszterci iskolák beszámolóit. Elindulnak újból ezek a nagy hagyományú évkönyv-sorozatok, megmutatva mindenkinek az újjáéledő ciszterci nevelő-tanító szellemiséget, munkát. (Reméljük, hogy a jövőben mi iskolánk évkönyvét is kézbe vehetjük.)

H A L O T T A I N K

Dr. Nemes Zoltán

1998. október 18-án váratlanul elhunyt dr. Nemes Zoltán a Magyar Ciszterci Diákok Szövetségének elnöke, a Magyar Cserkészsövetség I. kerületének v. ügyvezető elnöke. Mint fáradhatatlan cserkészt és igaz szívű ciszterci öregdiákot ismertük, aki Egerben is többször meglátogatott bennünket. Különösen a „budapesti egrieknek” volt segítőkész diáktestvére, és a 433. cscs. otthonában mindig szívesen látott vendégül minket.

Temetése november 5-én volt a budapesti Farkasréti temetőben, ahol tisztelői, volt munkatársai mellett több száz ciszterci öregdiák is jelen volt. Ravatalánál dr. Száva József a CDEO üv. elnöke, a Diákszövetség főtítkára mondott búcsúzó szavakat: „Attól az embertől búcsúzunk – mondotta –, aki a budai diákeveiben magába szívott ciszterci szellemet úgy megőrizte évtizedeken át, hogy amint a történelmi körülmények lehetővé tették, azt lángra is lobbantotta a Ciszterci Diákszövetség megszervezésében végzett munkával, előbb budai elnökként, majd országos főtítkárként, végül elnökként. Ennek is köszönhető, hogy ma az ország mindazon városaiban – Baján Budán, Egerben, Pécsen, Fehérváron és Zircen – ma ismét van ciszterci élet a magyar ifjúság erkölcsi felemelése érdekében.

Mindehhez jó szervezőkészséggel, leleményes alapítványi tevékenységgel a gazdasági háttérrel is biztosítani tudta és a Ciszterci Rend vezetőivel mindig a legszorosabb együttműködésben harcolta ki az eredményeket.

Zoltán barátom! – égtél és világítottál! Ma már sajnos látjuk, hogy elégtél ebben a jó harcban. Most már pihenj meg és Neked fényeskedjék az örök világosság! – fejezte be szavait dr. Száva József.

Diáktársaink, akiknek halálhíréről értesültünk:

Szikla József (1952) – Eger

Nagy megdöbbenéssel értesültünk kedves egri öregdiáktársunk Szikla József hirtelen haláláról. Sokan ismerhették őt az érettségi találkozó szentmiséinél összejött öregdiákok, s a Szent Bernát templomnak is lelkes őrzője és ismertetője volt. Ezen gondolatokat fejtegette dr. Kerekes Károly ny. apát urunk, a dr. Kovács Endre püspök osztályelnökünkkel és Nagy Mózes egri házfőnökkel koncelebrált temetési szertartás során, kiemelve még – „ennek az embernek szíve volt és ezzel végezte teljes odaadással önként vállalt munkáját.”

Diáktársai emlékeznek Szikla Józsefre:

Renn Oszkár diáktársunk: Öt évig voltunk Szikla Jóska-val padszomszédok, cserkészek a Párduc őrben. Felváltva ministráltunk Richter tanár úrnak reggelente és együtt lettünk „fenyegettek” az államosítás után a gimnázium kommunista ifjaitól.

Minden halálózási átlagot felülmúló osztályunk maradék tagjai megrendülten fogadták nem várt halálának hírért.

dr. Kilián István búcsúztatója az elhantolás szívszorító perceiben:

Ilyenkor az emberek mélységes megdöbbenésükről szoktak szólni. Hihetetlennek és elképzelhetetlennek tartják, hogy valaki, akivel együtt éltek, szomorkodtak vagy örültek, nincs többé. Én inkább azt veszem számba, mit tettél. Betöltötted-e azt a feladatot, amit családod alapításakor magadra vállaltál.

Több mint öt évtizede ismerjük egymást. A gimnázium, az egri ciszterci gimnázium folyosójának, osztályainak padozatát együtt koptattuk. Együtt izgultunk Ágoston Julián, Károly Asztrik, Lékai Lajos, Varga Bennó s mások órái előtt. Felelünk-e? S óráikon, magunk sem tudjuk, mikor, kaptunk egy különleges szellemiséget, a Szent Pál-i Szent Bernát-i szeretethimnusz kristálytisza világát. Együtt örültünk a cserkészklubok fegyelmezett rendjének a Bükk, a Cserhát, a Mátra szépséges csendjében. Együtt viseltük a cserkészliliomot, mert éreztük, hogy a cserkészmozgalom egy életre szóló gyakorlati, erkölcsi, szellemi örökséget ad tovább.

Érettségi után együtt álmodoztunk a Bakony szívére, amely tanáraink példájával mágnesként vonzott. De jött a mindnyájunkat megpróbáló tragédia: tanáraink állásukat veszítették, iskolájukat elvették, a rendet feloszlatták, s mi félve, féltve egymást, mindannyiunkat mélységes lelki számkivetésbe zuhantunk.

Az ötvenes évek közepe után reményeink felcsillantak, de csak néhány hétig bizakodhattunk. S te is, és veled együtt többen lemondunk az elérhetetlenről, családot alapítottunk, s ebben megtaláltuk megbolygatott életünk igazi értelmét. Ezután még sokat tanultál, s családotról szeretettel gondoskodtál. Gyermekeidet becsülettel, tisztességgel felnevelted, unokáidnak pedig örültél és szeretted őket.

S az utolsó öt-hat évben mintha újra ifjú erőre kaptál volna. Terveztél, építettél, irányítottál, szaktanácsot adtál azért, hogy az egri ciszterci gimnázium és kollégium a ma diákjainak is ugyanolyan életre szóló pozitív élményt nyújtson, mint adott nekünk. Nyaranként szinte egész napodat a ciszterci templomban töltötted. Őriztél, idegen vezettél, művészeti előadást tartottál s imádkoztál.

Az utolsó öt évben gyakran találkoztunk az imádság zsonglójában. Együtt kapcsolódtunk be a zsolozsma kegyelmet árasztó nagy-nagy áramkörébe, hogy magunknak, gyermekeinknek, unokáinknak, testvéreinknek, a rendnek erőt esdjünk le az égtől. Haláloed előtt még néhány órával telefonáltál, hogy másnap meglátogattok. S az utazás elmaradt. Te a Jóisten irgalmából és kívánsága szerint nagyobb útra vállalkoztál.

Fellegi Sándor (1935) – Nyíregyháza-Miskolc. – December 7-én Miskolcon a Szent Anna temetőben *dr. Kovács Endre* püspök osztályelnökünk temette számos papi közreműködéssel. A temetésen osztálytársa *Hetényi Adorján* besenyszögi kanonok-plébános búcsúztatta, kivel 1931-ben került Egerbe a gimnáziumba és akivel 1940-ben együtt szentelték fel áldozó pappá. ...Sziklán álltál, ezért nem felejtettek el azok a hívek, akik közt fiatalabb korodban működött, különösen emlékszik Rád Kunszentmárton és Heves hívő népe. Megköszönjük az Úrnak, hogy nekünk adott, és hívott el 84 éves korodban... – emlékezett megható szavakkal partársa.

Dr. Mikó Sándor – Budapest – Dr. Mikó Sándor mint latin-görög szakos tanár 1946–48 között tanított a Szent Bernát Gimnáziumban. Az államosítás után is tovább tanította a ciszterci diákokat a Gárdonyi, majd a Dobó gimnáziumban. Az újjáalakulás után szívesen járt a Budapesten élő ciszterci öregdiákok összejöveteleire, tartotta a kapcsolatot a volt diákjaival.

Pók Lajos (1937) – Budapest – Pók Lajos irodalomtörténész diáktársunkat volt osztálytársa *dr. Kerekes Károly* ny. apátúr temette. Búcsúszavaiban mondotta: „... Lajos Barátunk a legújabb kori irodalom fáklyavivőinek nyomába szegődve kereste a Megfoghatatlant. Életútjából szeretnék kiemelni egy szakaszt, ami pályáján talán a legfontosabb meghatározó benyomásokat rögzített lelkében. Nyolc éven át naponként elhaladt a Gimnáziumunk primusz udvari bejáratánál szembeötlően álló Szvorényi József dombormű és emléktábla előtt. Ez a századik évvel a múlt századi jeles nyelvtudás mélyen besugallta minden egri diákba már jó száz évvel a Sik Sándor-i megfogalmazás előtt a felelősségteljes önévelő kérdést: 'Embernyi ember vagytok-e, embernyomokat hagytok-e?' – Búcsút vett a ravatalánál a Magyar Írószövetség és barátai nevében Pomogáts Béla a szövetség elnöke is.

Sziklai Oszkár (1942) – Sopron – Vancouver Canada **Dr. Petravich Ferenc** (1937) – Budapest
Dr. Bakó Ferenc (1935) – Eger

Requiescant in pace!

Ha közölnivalód lenne, légy szíves írd meg vagy telefonáljál Wolsky Agenor, 3300 Eger, Kertész u.34. tel.:(36) 317 420 ill. Oláh Gyula, 1114 Budapest, Bartók Béla út 25. III. 5/A. tel.:(1) 386 2295 – címére.

Az Egri FEHÉR/FEKETE '98. karácsonyi számát Oláh Gyula állította össze